

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS VEIKIMO GAIRĖS ATEIČIAI

Inž. J. Jurkūno kalba pasakyta ALT S-gos Seime New Yorke

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pagrindiniai dėsniai o taip pat veikimo būdas ir priemonės nusakyti Sąjungos įstatų 2-ame ir 3-ame straipsniuose. Šie pagrindiniai dėsniai priimti Sąjungos Seime Philadelphiaje 1953 metais kovo 15 d.

Šiuos pagrindinius pasisakymus labai suglaustai įdėtos mintys, kurias kiekvienas tautinės minties žmogus, palyginus, tiksliai jaučia, jomis tiki ir jomis gyvena.

Tai mintys atėjusios iš pirmųjų vairininkų, kaip kan. Tumo, Antano Smetonos, Petro Vileišio ir kitų, tai mintys persimetusias į šį kontinentą ir jautriai išgyventos Balušio, Olio, Dr. Colney ir kitų senųjų ateivių, tai mintys kurias ir mes naujieji ateiviai, atsivežėme per Atlantą ir sujungėme jas su čia jau seniai begyvenančiais bendraminčiais. Ir tos mintys, tos gairės, tiksliai, išlikus laikams mūsų pagrindiniai veiklos dėsniai.

Bet besikeičiančios gyvenimo sąlygos iškelia naujus klausimus ir stato naujus reikalavimus. Todėl kiekvieno Sąjungos Seimo uždavinys yra pasiaiškinti, apsvaryti ir nustatyti, kas besikeičiančiose laiko sąlygose turėtų būti daugiau paryškinta - iškelta, kurias planavimo veiklos ir darbo sritys turėtų būti nukreiptas mūsų dėmesys, kurie naujai išskylančieji ar jau anksčiau iškilę klausimai reikalauja iš visos Sąjungos ir jos pavienių narių naujo jėgų sugrupavimo ar net naujo kelio paieškojimo.

Klausimai turėtų būti keltami drąsiai, pabrėžti drąsiai, bet pozityviai ir logiškai, mums, kaip tautinės sąjungos nariams ir lietuviams, pirmumo arba gradacijos skalėje. Niekas negali uždrausti pavieniam individui domėtis viskuo ir visada, tai jo prigimtoji ir laisva apsisprendimo teisė, bet mums kaip lietuviškajam kolektyvui, nebūtų tikslo blaškytis į daugelį sričių -- mums reikalinga konkreti lietuviško darbo programa.

Neįmanoma šiame trumpame pranešime detalai išnagrinėti visų lietuviško ir mūsų sąjungos darbo sričių, bet klausimai keltami vien tik bendrybėmis likusių labai neaiškių, todėl mėginasi pallesti juos sugrupuodamas. Keliamieji klausimai nebus kažkas naujo ir nemanau kad jie nebuvo jums girdėti, bet jie yra mums aktualūs šiandieną.

TAUTINĖS MINTIES IDEOLOGINĖS PROGRAMOS KLAUSIMAS

Be to, ką mes turime Sąjungos įstatuose, anksčiau buvo prirašyta daugybė straipsnių, jų vis dar rašoma ir dabar, tautinės minties

ideologiniais klausimais. Taip pat turime vienokiu ar kitokiu vardu buvusių ir esamų tautinės minties susigrupavimų surašytų

jau verstis. Nūdienės psichologinės sąlygos, tiek ekonominės tiek politinės, neveikia mūsų nauda. Ekonominė prasme mes daro-

Inž. Jonas Jurkūnas, naujasis ALT S-gos pirmininkas

programų - projektų. Bet vienos ištisinės tautinės minties ideologinės programos mes neturime. Mes visi dar laukdami, kol atsirastų iš mūsų, kas pasiryš iš tos daugybės turimos medžiagos ištraukti pagrindinę esenciją ir ją patiekti kaip vieną ištisinę tautinės minties ideologinę programą. Be savo krašto ir be savo žemės, be abejo, tokį darbą atlikti susidaro sunkumų -- bet neturėjimas rašytų ideologinių gairių padaro mums didelius nuostolius, ypač besirūpinant Sąjungos prieaugliumi.

Kad ir neturėdami rašytinės savo ideologinės programos, kaip minėjau, mes ją palyginus tiksliai vienodai juntame ir dėl to mūsų tarpe neatsiranda didesnių spragų, mes ją visi beveik visada vienodai interpretuojame.

Bet kaip pagrindinį klausimą šiandien noriu čia kelti, kad kasdienės darbo programos kuri turėtų būti bent keliems metams kiek galima iš anksto suplanuota ir paruošta, mums darosi sunku

mės pamažu nejautrūs, kaskart vis sunkiau visoms organizacijoms surinkti bent minimalines sumas savo veiklos reikalingam finansuoti. Politinė prasme mūsų jautrumas atbunka, 21 metų laiko tarpis, skiriamas mus naujosios ateivių, nuo gyventų savo krašte dienų, daro netaip jautrius; mūsų jausmai ir mūsų sąjonių jau mažiau ir netaip jautriai budina mūsų sąžinę.

Jau kartais vienam ar kitam iš mūsų, individualiai besidominčiam bendromis žmogaus ar tautų problemomis užkyla noras, kad ir visa sąjunga jomis gyventų. Kiti mes esame gal per daug konservatyvūs.

Štai kodėl anksčiau jau minėjau, kad toje kasdieninėje darbo programoje gradacijos skalė būtina ir neišvengiama.

Kasdienės darbo programa turėtų apimti lietuviškojo tiek politinio, tiek visuomeninio, tiek kultūrinio gyvenimo sritis, o taip pat ir specifinius Tautinės S-gos reikalus.

POLITINĖS SRITIS

Po paskutinio praėjusio St. Louis Seimo mūsų padėtis yra pasikeitusi. Tautinės minties žmonių atstovavimas Vyr. Liet. Išlaisvinimo Komitete vėl atstatytas. Pagrindinis tiltas bendradarbiavimui ir vieningam darbui yra atstatytas. Bet to dar mažai -- mes turėtume pirmiausia patys sau žinoti, kokia kryptimi mes norėtume, kad laisvinimo darbas vyktų ir kokia iš viso laisvinimo darbų koncepcija ir ar ji iš viso yra? Išdaušę suvažiavime tuo reikalu pranešimus, mes juos giliau turėtume pastudijuoti savo padaliniuose ir prieiti pozityvių išvadų, kaip gi ištikrųjų mūsų laisvinimo darbas turėtų būti rikiuojamas ir turėtume stengtis tą pozityvų nusistatymą ginti ir įpraveisti. Nesustosi prie šio klausimo ilgiau, nes suvažiavimo metu bus tuo klausimu pranešimas, tik viena norėtųsi pabrėžti, kad naujosios Sąjungos Valdybos laukia naujas darbas su naujais, kad ir ne visiškai tiesioginiais, įsipaieigojimais ir jis turėtų būti kiek galima rūpestingiau svarstomas ir daromi tarimai.

VISUOMENINĖ VEIKLA IR BENDRINĖS ORGANIZACIJOS

Lietuviai gabūs kurti naujas organizacijas ir mes jų turime didelį kiekį, pradedant smulkio mis šalpos organizacijomis -- baigiant Balfu, pradedant visais visuomeniniais bei profesiniais klubais ir baigiant Lietuvių Bendruomenę. Visa tai gal būtų gražu, nes įvairumas ne visada yra blogoji savybė, bet visa nelaimė, kad toje organizacijų infliacijoje nublunka mūsų pagrindinių bendrinių organizacijų reikalai. Tariamai svarbūs įvairių klubų-klubelių parengimai palieka Lietuvių Bendruomenės parengimus apytisčius ir šalpos bei kitų pagrindinių fondų išdus

(Nukelta { 3 psl.})

Pastangoms Lietuvai išvaduoti turi nusilenkti kita veikla

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimu
New Yorke pradėta nauja darbo vaga

Iškilmingu atidaromuoju posėdžiu ir himnais pradėtas Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas, užsitęsęs 2 dienas, jau praeityje. Maloniai visus nustebinęs Sąjungos skyrių atstovų gausus pasirodymas, visų bendrinių mūsų organizacijų atstovų atsilankymas ir sveikinimai, puikiai pasisekęs ir nuotaikingas banketas, sklandžiai ir pozityvia linkme praversti darbo posėdžiai, juose padaryti sprendimai, išklaustytos sugestijos ir pageidavimai suteikė vilčių ir stiprybės tiek Sąjungos nariams, tiek lietuvių visuomenei.

Smulkiau apie ALT S-gos Seimo darbų eigą kalbėsime sekančiose Dirvos laidose. Šį kartą pasitenkime pranešdami, kad Sąjungos vadovybė perkeliama į Chicago, pirmininku išrinkus energingą ir visiems gerai žinomą visuomenininką inž. Joną Jurkūną. Į centro valdybą išrinkti Danguolė Bartkuvienė, Teodoras Blinstrubas, Cezaris Modestavičius ir Mečys Šimkus.

Revizijos komisijon išrinkti dr. Stepas Biežis, inž. Jonas Gaizutis ir Kazimieras Pocius.

ALT S-gos Tarybon išrinkti: V. Olienė, B. Papienienė, J. J. Bachunas, dr. J. Bartkus, B. Gediminas, K. S. Karpius, J. Kas-

mauskas, V. Rastenis, dr. P. Švarcas, J. Smetona, A. S. Trečiokas, V. Abraitis, J. Česonis, dr. B. Nemickas, Ant. Senikas.

NAUJA VILTIES DRAUGIJOS VADOVYBĖ

ALT S-gos Seimo įkandin vykęs Vilties Draugijos narių suvažiavimas, iš anksto su draugijos medžiaginiu stoviu susipažinus, praėjo darbingoje ir savo nutarimais vaisingoje nuotaiti sprendimai, išklaustytos sugestijos ir pageidavimai suteikė vilčių ir stiprybės tiek Sąjungos nariams, tiek lietuvių visuomenei.

Smulkiau apie ALT S-gos Seimo darbų eigą kalbėsime sekančiose Dirvos laidose. Šį kartą pasitenkime pranešdami, kad Sąjungos vadovybė perkeliama į Chicago, pirmininku išrinkus energingą ir visiems gerai žinomą visuomenininką inž. Joną Jurkūną. Į centro valdybą išrinkti Danguolė Bartkuvienė, Teodoras Blinstrubas, Cezaris Modestavičius ir Mečys Šimkus.

Revizijos komisijon išrinkti dr. Stepas Biežis, inž. Jonas Gaizutis ir Kazimieras Pocius.

ALT S-gos Tarybon išrinkti: V. Olienė, B. Papienienė, J. J. Bachunas, dr. J. Bartkus, B. Gediminas, K. S. Karpius, J. Kas-

Jan Masaryko mirtis

1948 METŲ PAVASARĮ SOVIETAU LIKVIDAVO ČEKOSLOVAKIJOS NEPRIKLAUSOMYBĘ. — VIENAS IS IDOMIAUSIŲ TOS EIGOS EPIZODŲ BUVO UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIO, ČEKOSLOVAKIJOS KURĖJO TOMO MASARYKO SŪNAUS JANO NUŽUDYMAS AR NUSIZUDYMAS, APIE KURĮ DABAR PASKELBTA NAUJŲ DUOMENŲ.

Vytautas Meškauskas

Balandžio 7 d. Hamburgo Der Spiegel paskelbė čekų žurnalisto Michael Rand studiją, kaip sovietų slaptosios tarnybos įsakymu per langą buvo išmestas ir užmuštas Čekoslovakijos užsienio reikalų ministras Jan Masaryk. Čikagoje ir jos apylinkėse gyvena daug čekų bei slovakų kilmės žmonių, kuriems ta, dabar jau sena, istorija yra labai įdomi.

Tiesa, jau tuojau pat po Jan Masaryko mirties 1948 m. kovo 10 d., užsienioose pasklido gandai, kad čia turima reikalo su nužudymu, bet ne su nusižudymu. Jan Papanek, Čekoslovakijos atstovas Jungtinėse Tautose reikalavo, kad tą klausimą ištirtų JT Saugumo Taryba, tačiau gen. sekr. Trygve Lie nutarė, kad Papanekas Čekoslovakijos jau nebeatstovauja...

Kam gi sovietams prireikė Masaryko mirties? Masaryko, kuris likdamas iki kartaus Čekoslovakijos nepriklausomybės galo užsienio reikalų ministru, jiems pasitarinavo, leisdamas tą kraštą paversti savo satelitu, taip sakant, gražioju?

Kad tai supratus, reikia atsiminti Čekoslovakijos istoriją. Čekoslovakijos kūrėju teisingai yra laikomas Jano tėvas Thomas Masarykas, populiarus asmenybė visoje Amerikoje ir D. Britanijoje.

Senasis Masarykas, kaip ir jo bendradarbis Eduardas Benešas, pirmojo didžiojo karo pabaigoje teisingai nujautė, kad Rytų ir Vidurio Europos likimas po karo bus sprendžiamas ne vietoje ir ne Rytuose, bet Vakaruose. Tuo tarpu daugumas čekų pagalbos laukė iš draugiškos ir giminingos rusų tautos. Masaryko ir Benešo pastangos Vakarų sostinėse davė gražių vaisių -- Čekoslovakija atgavo nepriklausomybę ir jos diplomatai, gali sakyti, grojo vienu iš pirmųjų smulkių Europos politiniame koncerte. Deja, padėtis, netrukus pasikeitė. Hitlerio Vokietija tapo pirmoji karinė galybė Europoje, o Vakarų valstybės jai nedrįso pasipriešinti. Slovakija buvo atskirta, Čekija paverta Trečiojo Reicho protektoratu, o volkečių apgyventos dalys prijungtos prie Vokietijos. Senasis Masarykas to jau nepergyveno, bet Benešas vėl pasitraukė į Vakarus.

Bet jei pirmojo karo eiga Tomui Masarykui rodė, kad viltis turi ateiti iš Vakarų, antrojo karo eiga Benešui bylojo, kad Maskva turės laimėti svarų žodį. Todėl jis pats linkėsi Maskvoje ir su sovietais palaikė artimus ryšius, nors egziliinė vyriausybė su Jan Masaryku kaip užsienio reikalų ministru buvo sudaryta Londone ir ją 1941 metais pripažino ir D. Britanija ir Sovietų Sąjunga. Per pirmus rinkimus po karo, 1946 m. gegužės 26 d. komunistų partija laimėjo net 2,695,915 balsų, kai kitos partijos surinko per 4 milijonus balsų. Kiekvienu atveju, pagal parlamentarines tradicijas, ministras pirmininko postas atiteko komunistui Klementui Gotvaldui, o vidaus reikalų ministerija komunistui V. Nosekui. Užsienio reikalų ministru ir toliau buvo paliktas Jan Masarykas. Prezidentas Benešas liko daugiau ar mažiau tik reprezentacinė figūra.

Nosekas visą policiją tuojau pavertė komunistų įrankiu, kai kitos partijos prieš tai protestavo damos atšaukti savo atstovus iš vyriausybės, Benešas pavedė Gotvaldui sudaryti naują, grynai komunistinę vyriausybę. Vienintelis ne komunistas vyriausybėje liko užsienio reikalų ministras Jan Masaryk. Tai buvo 1948 m. vasario 25 d.

Kovo 10 d. Masaryko lavonas rastas Černinų rūmų kieme. Viskas rodė, kad jis iššoko ar buvo išmestas iš trečiame aukšte esančio miegamųjų kambario. Čia Michael Rand ir pradeda savo studiją. Naudodamasis liudininkų parodymais telso ir policijos organams, jis rekonstruavo paskutinę Jan Masaryko gyvenimo dieną, kuri neleido spėti, kad jis norėtų nusižudyti. Atvirkščiai, Masarykas kovo 9 d. pasitraukė į savo miegamąjį kambarį geram nape, paėmė dvi miego tabletes ir išgėrė bonką alaus. Po nusižudymo kambarys rastas baisioje netvarkoje, atrodė, kad būtų muštasi. Lavono pizma ir langas buvo suterštas kūno likimais. Vien tas faktas rodo, kad Masarykas buvo apimtas baimės...

Kaip ten būtų, visa tardymo medžiaga greitai buvo kaž kur sutelkta o oficialiai paskelbta, kad Masarykas nusižudęs. Idomu, kad visai, bet ką turėję bendro su tuo įvykiu ar tardymu, netrukus išnyko, mirė savo mirtimi ar buvo suminti ir nuteisti mirti. Politinės partijos buvo suvarytos į "Liaudies Frontą", kuris per ge-

(Nukelta { 2 psl.})

Gegužės 23 d. jaunimo pavasario šventė, kurią surengė LB Chicagos apygardos valdyba, šiais metais buvo gausiausia. Nuotraukoje jaunimas su vėliavomis žygiuoja parade. (Plačiau 5 psl.)

VAKARŲ FRONTE... (1)

Keturi Tigras sumušė brigadą...

Birželio 8 d. buvo Dievo Kūno šventė, bet ši kartą Normandijoje bažnyčių varpai tylėjo.

Išvakarėse sąjungininkai visiškai subombardavo Tilly miestą. Tuo buvo norima atkirsti vokiečių kariuomenės tiekiamą šiaurės kryptimi, Montgomery šarvuotai grupavosi Bayeux miesto kryptimi, stengdamiesi perkirsti Caen ir Cherburgo kelią.

Ankstį rytą 84-to korpo štabe Saint-Lo suskambėjo telefonas. Centrinė sujungė suantruojį štabu.

-- Su jumis nori kalbėti iš Bayeux.

Karininkas išgirdo jaunos moters ryšininės balsą: -- Majore, aš noriu jums pranešti, kad anglų tankai jau rieda pro kareivių centro namus. Miestas pilnas tankų.

Majoras Hayn netikėjo savo ausimis.

-- Pamelė, kas jums davė tas informacijas? Kiek žinau, Bayeux mieste yra mūsų štabas!...

-- Nieko iš karininkų nėra mieste. Jie išvyko į žvalgybą ir anglų tankai, pralaužė mūsų gynybos liniją, užėmė miestą. Tik aš viena čia esu pasilikusi, majore.

Ir ji pastebėjo: -- Štai jau rieda pro šalį. Ar girdite?

Ji prinešė telefono ragelį arčiau lango ir majoras išgirdo riedančių tankų garsus. Tai galėjo būti 50-to anglų šarvuotos divizijos tankai.

-- Atsiprašau, majore, -- pertraukė jo galvojamą merginos balsas, -- aš turiu baigti...

-- Kaip jūs išsigelbėsite?

-- Bandysiu pabėgti per sodą.

Tai buvo paskutinis praneši-

mas, kurį 84-tas vokiečių armijos korpas gavo iš Bayeux.

Anglai greit užėmė pirmąjį Normandijos miestą ir tokdu būdu perkirto kelią aptarnaujantį visą frontą. Majoras Hyman nukubėjo pranešti štabo viršininkui pulk. Criergermui, kai lauke jį pasitiko ryšio karininkas iš 353-tos divizijos, lydimas trijų kareivių.

-- Ar tamsta būsi antrojo štabo viršininkas? Majoras Becker jums siunčia du žurnalistus maišus, pilnus amerikoniškų dokumentų.

-- Kur juos radote?

Karininkas papasakojo, kaip prie Vire upės žiočių jūra išmetė ant kranto barką, kurio buvo pusė tuzino užmuštų amerikiečių karininkų. Vienas jų buvo "beachmaster" ir gulėjo ant dėžės popieriu. Be abejo, tai turėjo būti slapti dokumentai ir štai kodėl juos atgabeno.

Hayn išvertė iš maišo dokumentus ant stalo ir įsakė vertėjams imtis darbo. Už pusvalandžio vyresnysis vertėjas Jobel pasirodė triumfuodamas.

-- Majore, mes savo rankose turime 7-to amerikiečių korpo operacijos planus...

Antrojo biuro viršininkas negalėjo tikėti. Greitai jis pervertė tekstus. Jokios abejonės. Nelauktas laimėklis pakliuvo į jo rankas.

Tai buvo operacijos planas nuo A iki Z, su visomis fazėmis invazijos diena! Centrinio pusiasalio. Dabar 84-tas vokiečių korpas žinojo visus priešo ketinimus. Ir ne tik 7-to amerikiečių korpo, bet ir kaimyninių 5-to ir net 30-to britų korpo. Pagal tuos planus amerikiečiai pradėjo turėjo susijungti prie Utah ir Omaha ir paskui pagelbėti anglams prie Bayeux, o vėliau pasukti Cherburgo kryptimi.

Gen. Marcks liepė ištraukti padaryti divizijų vadams, o originalą per majorą Viebig nusiųsti Rommelui ir von Rundstedui. Paryžių, pakartotinai prašant, kad būtų duota aviacijos parama. Ši kartą vokiečiai galėjo džiaugtis laimėkliais. Karo dievai buvo jų pusėje. Bet kokia nauda iš tų dokumentų, jei net žinant priešo ketinimus, nebeturima jėgų atmušti. Be abejo, priešai planai dabar susidurs su sunkumais ir kol atsieks savo užsibrėžtus tikslus, reikės ne dienų, o savaičių.

Kada birželio 12 d. gen. Bayerleinas apžiūrėjo pirmuo-

se linijose įsitačiusius tankus, kareiviai atsivėrė nelaisvėn paimtus tris anglus. Koks buvo jų nustebimas, kai apklausinėjam sužinojo, jog jie priklausė 7-tai anglų šarvuotųjų divizijai. Tai buvo Afrikos divizija. Vadinasi, garsioji "dykumos žiurkė" Montgomery taip pat buvo Normandijoje. Antrajam biurai tardant belaisvius, paaiškėjo, kad vokiečių pozicija darosi jautri, nes "dykumos žiurkės" gali užželti į užnugarį. Spėliojimai kito dieną pasitvirtino. Tuo metu, kai 50-toji divizija puolė Tilly, 7-toji šarvuotųjų divizija slapta išlaužė upės pakrantes ir pasiekė Viller-Bocage.

Čia pirmuosius anglus pamatė iš savo Tigro obersturmfihreris Wittmann. Rusijos fronte jis jau buvo numušęs 119 sovietų tankų ir buvo apdovanotas riterio kryžiumi su ažuolo lapais.

Iš miškelio ant kelio jis pamatė sustojusią anglų tankų vilkstinę. Greit pasitraukęs miškelį jis pradėjo atidžiau stebėti. Tai nebuvo žvalgybos dalinys, o kovos grupė. Ir jie riedėjo norėdami Bayerleino divizijai užželti į užnugarį. Bet ką galėjo vienas Tigras padaryti. Pagaliau ką galėjo buvę toliau jo eskadrono keturi Tigras padaryti, išvarginti ilgos keliinės ir bombardavimų. Wittmannas nebuvo joks burtininkas, bet jis ilgai negalvojo ir greitai veikė.

Wittmannas nežinojo, kad ši grupė priklausė 7-tos šarvuotųjų divizijos pirmiesiems daliniams, sudaryta iš pilnos 22-os brigados ir dalies 1-os brigados. Jiems nebuvo suorganizuotas joks priešiškinis Viller-Bocage kaimas. Pervaziavę kaimą, anglai ramiai riedėjo keliu. Dangus buvo apsiniaukęs ir nesimėtė lėktuvų, kurie išžvalgytų apylinkes. Anglai nerodė didelio rūpestinumo. Viena motorizuota kuopa net sustojo poilsui pakelyje, visai negalvodama savo šonus pridenkti apsauga.

-- Jie įsivaizduoja, kad karas jau pasibaigė, -- pastebėjo Wittmanno kulkosvaidininkas.

-- Taip, bet jie apsirinka. Tu tuoj pamatysi, -- atsakė Wittmannas. Ir ramiai davė įsakymą. Staiga kaip perkūnas sugaudė Tigro 88 patranka, perplėsdama ryto tylą. Anglų tankas, kuris buvo už 80 metrų, suliepsnojo kaip fakelas. Tigras išlindė iš krūmų ir pasileido tiesiai keliu į nustebusius anglus. Jis sustojo. Naujas šūvis. Vėl pradeda riedėti. Sustojo, naujas šūvis. Wittmannas pralenkė visą vilkstinę, apšaudydamas kiekvie-

ną tanką, sunkvežimį ir šarvuotus automobilius. Gale vilkstinės grupė šarvuotų automobilių norėjo pabėgti, bet manevruojant susikimšo ir Wittmannas į tą krūvą paleido keletą uždegančių švių ir apilė kulkosvaidžių ugnimi.

Apie tuzinas tankų degė. Vienas sunkiųjų anglų tankų bandė atsakyti ugnimi, bet Wittmannas tuoj nutildė. Kiti likusieji Tigras, išgirdę šaudymą, atskubėjo ir prisidėjo prie anglų medžioklės. Užliarmuotas šaudymo 1-mo eskadrono vadas Moebius irgi atskubėjo su savo tankais. Dėka tokios paramos Wittmann puolė anglus ir vieną po kito sunaikino jų Cromwell tankus.

Šitas mūšis prie Viller-Bocage yra vienas charakteringiausių epizodų Normandijos kautynėse: keturi Tigras, stovė prieš garsiąją Montgomery brigadą, ją suplikė. Anglai tą mūšį pavadinė "Mūšis dėl užvaldymo Viller-Bocage" ir chroniklininkas jame perdė vokiečių jėgas. Bet tai suprantama, nes menka garbė prisipažinti mūšį pralaimėjus. Anglai turėjo kaimą užželti ir pasitraukti į Livry rajoną. Mūšio lauke krito 22-ros brigados generolas, penkiolika karininkų ir 175 kareiviai, gi 1-moji brigada neteko keturių karininkų ir 60 kareivių.

Tačiau Montgomery planas nesiribojo vien užželti 7-tai divizijai į užnugarį. Jis turėjo pralaužti frontą prie Tilly ir kapitonas Phillips, kuriam buvo pavesta Tilly gynyba, turėjo pakelti visą svorį. Jis keletą kartų atmušė anglus. Pagaliau panaudojus panzerfaustus, Tilly buvo išgelbėtas, bet Lingevres krito.

Birželio 16 d. anglai naujomis jėgomis puolė ir padėtis pasunkėjo. Anglai stengėsi užimti tuos kelis rūkstančius namus, lyg jie būtų brangiausi pasaulyje.

(Bus daugiau)

Laiškai Lietuviams penkiolikos metų sukačiai paminėti šventė įvyks š. m. birželio mėn. 5 d., šeštadienį, 7 val. 30 min. vakare Chicagoje, Jaunimo Centro didžiojoje salėje.

Meninę programą išpildys iškilius lietuvių baletininkai Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas.

Programa bus pajvairinta akt. Leonas Barausko dailioju žodžiu bei muz. Antanas Nakas šiai šventei sukurtais muzikiniiais interliudais.

Šventės pradžioje Laiškų Lietuviams straipsnio konkurso laimėtojams bus įteiktos mecenatų paskirtos premijos.

KAIP AFRIKIEČIS RUSIJOJE MOKSLUS EINA (2)

Vos tik atvykus į Baku bendrabučius, iš kenijiečių vėl buvę atimti pasai ir jų vietoj išduoti asmens liudijimai. Tokį liudijimą reikėjo rodyti sargui kas rytą įeinant universitetą. Jeigu lankė draugus kitame bendrabutyje, turėjo palikti liudijimą pas durininką, kurį atiduodavo išeinant.

Baku universitetas esąs senas, nešvarus, skurdžiai apstatytas ir perkrautas. Stalai auditorijose esą tokie laužai, kokių pasakotojas nematęs nei savo "neišsivysčiusioje tėvynėje" (Kenijoje). Išeinamose "pozicijos" be durų. Auditorijose nėra kuo šiuostyti rašomųjų lentų: prirašytos lentos šiuostomos skudurais ar popierium. Vienintelė pramoga -- kinas ir pasivaikščiojimas parke. Nei poilsio nei žaidimo kambarių studentams.

Kai kurie kenijiečiai pamatę, koks tas Baku universitetas, suskatę prašyti pas dekaną, kad leistų grįžti Maskvon. Dekanas, pasitaręs su rektorium, prašymus atmetęs. O kur jie važiuos be leidimo, be pasų ir be pinigų!

Vidutinis pilietis tenai neturįs supratimo, kas dedasi už Sovietijos ribų. Vieninteliai užsienio laikraščiai, kurių tekę tenai matyti, buvę tik kai kurių kitų kraštų komunistų partijų laikraščiai.

Mes, sako Kenijos studentas negras, buvom tiesiog pritręnti Sovietijos piliečių gyvenimo sąlygų. Dėl aštraus butų trūkumo, kurį pasakotojas matęs ir Baku mieste ir Maskvoj, jie gyvenę taip susikimšę, kad jodu būdu negali drįsti pasikviesti pas save svetimą.

Pažymėtina, sako, kad vidutinis sovietinio piliečio atlyginimas yra apie 70 rublių per mėnesį, tai yra mažiau, negu afrikiečio studento stipendija (iš kurios tik pusbadžiu tegali pragyventi). Todėl, sako, nenustabu, kad tie žmonės priešiškausi nusiteikda prieš stipendininkus iš Afrikos...

Baku universitete studentai rusai su afrikiečiais buvę šiek tiek draugiškesni už azerbaidžaniečius, betgi rusaitės nedrįsdavę draugauti su afrikiečiais, kadangi rusai esą žiaurūs merginoms, kurias pamatę besikalbančias su negru. Atsitikę kartą, kad viena rusaitė užėjusi į kambarį jų bendrabutyje. Rusai ją pastebėję, atėję ir ją be ceremonijų išvarę lauk.

Profesorai buvę draugingi, bent tol, kol jie, t. y. studentai, darę, ką tie liepia. Geriausi dėstytojai esą rusų kalbos, Sovietijos istorijos ir marksizmo-leninizmo. Bet, jei tik kuris studentas išsistardavęs nevisai sutinkąs su kuriomis nors draugo Lenino mintimis, tie tuojau imdavę klausinėti netikėli, kuovė-

čiasi jo tėvai, kokiose sąlygose jis gyvena, kokia tėvų ir jo paties biografinė. Afrikiečiai studentai niekaip negalėję suprasti, kam to reikia. (Jie nežinojo, kad bolševikiniai tarytojai ir suimtuosius nuo to pradeda klausinėti).

Svetimšalių, ypač afrikiečių studentų gyvenimas tenai esąs itin nemalonus. Buvę daug atsitikimų, kad vietiniai gyventojai juos apmėtę bonkomis ir akmenimis. Toks užpuolimas paprastai prasideda aprėkavimu. Negrą studentą vadina "Čombe", o tai reiškia -- išdavikas. Arba iš tolo šaukia "Čiornyj", atseit, juodis. Vasario 8 (šimt) kenijietis studentas Ksimenia buvęs visai rimtai primuštas.

Autobusuose, tramvajuose, ir net bendrabučiuose kišenavagiai negrus studentus apvaginėja, o rusai, esą, tam pritaria, nes, girdi, "jūs gi viestiek mūsų pinigais naudojatsė". Lapkričio mėn. 28 d. studentui Enoš Kidula nukniaukę laikrodį, o šimtmet, sausio 7, studentui Mac James ištraukę 35 rublius (beveik pusę mėnesio stipendiją). Buvę pranešta apie tokius įvykius universiteto administracijai ir tiesiai policijai, bet niekas nieko nedarė.

Visi svetimšaliai studentai turi visų pirma išmokti rusiškai. Bet Baku universitete vienintelis rusų kalbos "vadovėlis" buvęs Pravda. Parodo straipsnį, liepia išmokti atmintinai ir išdeklamuoti jį kitą dieną, bet žodis žodim! Straipsniuose vis peikdama Ameriką ir giriamas komunistas.

Nuo sausio 1 dienos pradėjo mokyti marksizmo-leninizmo. Tas mokslas privalomas visiems, vistiek, ar studijuotum techniką, ar mediciną. Tam mokslui skyrė po 16-18 valandų kas savaitę, ir dėmesio jam skiriama žymiai daugiau, kaip fizikai ar chemijai.

Pasakotojas (Nyangira) buvęs 90 kenijiečių studentų grupės sekretorius, ir jį dėstytojai kreipę ypatingą dėmesį. Universiteto administracija, ypač prorektorius Mamedovas ėmęs reikalauti, kad ir stipendininkai rengtų prakalbas ir sakytų kas vietos komjaunimo susirinkimuose. Nyangirai irgi buvę pasidūlyta rengti tokias kalbas. Turinys nurodytas ir kalba turi būti bent dvi valandas prieš susirinkimą duota patikrinti. Kalboje turėjo būti smerkiamas arba kapitalizmas apskritai, arba specialiai Amerikos imperializmas Viet Name. Kai Nyangira atsisakęs tokias kalbas sakyt, tapęs jau atvirai nepakenčiamas.

(Bus daugiau)

Jan Masaryko mirtis...

(Atkelta iš 1 psl.)

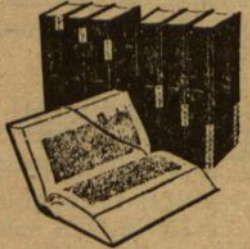
gužės 30 d. rinkimus surinko 6,431,963 balsus. 1,573,924 Čekoslovakijos piliečiai visdėlio turėjo tiek drąsos, kad už tą "frontą" nebalisavo, bet įmetė negaliojančią balsavimo kortelę. Naujas selmas priėmė "liaudies konstituciją", kurią Benešas atsisakė pasirašyti ir atsistatydino. (Pats Benešas mirė po trijų mėnesių). Birželio mėn. čekų pogrindžio nariai nužudė tūlą NKVD majorą, sudetų vokiečių kilmės, Schrammą. Tas buvo iš Maskvos prikomanderuotas prie Čekoslovakijos saugumo ir praktiškai jį valdė. Jo įsakymu Masarykas ir buvo pažadintas iš miego ir išmestas pro langą. Visi trodymai kalba už tai, kad tai padarė tų rūmų, kuriuose Masarykas gyveno, sargas Vaclav Sedum, kurio dabar irgi nėra gyvųjų tarpe. Pačioje Čekoslovakijoje šiandien sunku surasti bent kokią ženkliną primenantį apie Tomo Masaryko ir jo stinaus Jano egzistenciją.

Pamoka iš to tokia, kad politikai, kurie tikėjosi sau ar savo kraštui šį tą laimėti iš bendradarbiavimo su sovietais, gerokai klydo. Jei priešintis negalima, reikia bent patiems pasitraukti.

P.S. Gegužės 30 d. Chicago Sunday Tribune paskelbė vieno chigagiškio norvegų dvasininko C. Sverre Norborg laišką, kuriame pranešama apie Jan Masaryko paskutinį susitikimą su chigagiškiais draugais, Masarykas, kuris buvęs ypatingai užpykęs ant Roosevelto už laisvųjų tautų pardavinimą, tada pareiškęs:

"... Palyginus su Stalinu, Adolfas Hitleris buvo dilektantas. Palyginus su NKVD, Himmlerio Gestapo buvo tik mėgėjų būrys. Už dienos ar dviejų mes grįžtame į Pragę, kur tęsiame kovą už laisvę ir žmogaus garbingumą. Kai kurie negrįš iš šios kovos. Su diev, mano draugai".

Aišku, kad toks nusistatymas nebuvo paslaptim ir sovietams. Tai ir paaiškina Masaryko nužudymo motyvus. Kartu reikia atsiminti, kad Čekoslovakija nebuvo susovietinta, ją kariškai okupuojant kaip kitus satelitus. Čia buvo griebtasi kiek kitokių metodų.

DIRVOS PRENUMERATORIAMS PUIKI PROGA ĮSIGYTI AR PADOVANOTI LIETUVIŠKĄ KNYGĄ

TIK TRUMPAM LAIKOTARPIUI Vilties leidykla suteikia progą Dirvos prenumeratoriams papigintai įsigyti šiuos rašytojų leidinius:

Vinco Ramono — DAILININKAS RAUBA — novelės — pardavimo kaina \$3.00	
Alės Rūtos — KELIAS Į KAIRĘ — premijuotas romanas	\$3.00
R. Spalio — ALMA MATER — romanas	\$5.00
B. Armonienės — PALIK AŠARAS MASKVOJE — atsiminimai iš Sibiro	\$3.00

VISAS 4 KNYGAS PERKANT AR UŽSAKANT IŠ KARTO, MOKATE TIK 10 DOLERIŲ!

Išidėmėkite, ta nuolaida naudojasi tik Dirvos prenumeratoriai, perką ar užsisaką nurodytas knygas per Dirvą. Be to, toji nepaprastai didelė nuolaida veiks tik labai ribotą laiką.

Patartina paskubėti ir išvardintąsias knygas skubiai įsigyti ar užsisakyti paštu, siunčiant čekį ar pašto perlaidą DIRVAI, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Ta proga per Dirvą patariame paskubėti įsigyti:

A. Merkelio — ANTANAS SMETONA — monografija — kaina	\$12.50
LAISVĖS KOVŲ DAINOS	\$ 5.00
B. Armonienės — LEAVE YOUR TEARS IN MOSCOW (angl. laida)	\$ 3.95
K. Almėno — UPE Į RYTUS, UPE Į ŠIAURĘ (2 d. romanas) tomas po	\$ 3.00
A. Mackaus — CHAPEL B — poezija	\$ 3.00
J. Mikuckis — DERLIAUS VAINIKAS — poezija	\$ 4.00
B. Railos — IŠ PASKENDUSIO PASAULIO	\$ 5.00
B. Railos — TAMSIAUSIA PRIEŠ AUSRĄ	\$ 5.00

Visa eilė kitų lietuviškų knygų. Teiraukitės!

PELNYKITE DIVIDENTUS KETVIRČIAIS

VISOMS TAUPYMO SĄSKAITOMS

NEATIDELIOJANT ATIDARYKITE SĄSKAITĄ DABAR

4 1/2% DIVIDENTAI IŠSIUNČIAMIS PASTU KETVIRČIAIS... INVESTMENT SĄSKAITOMS.

"SERVING YOU SINCE 1922"

Indėliai apdrausti iki \$10,000 federalinės valdžios įstaigos

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 So. 49th Court, Cicero, Illinois 60650
Juozas F. Gribauskas, sekretorius
Chicago Phone: Area Code 312; 242-4395;
Suburban Phone: 656-6330.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

ALT S-gos VEIKIMO GAIRĖS ATEIČIAI

(Atkelta iš 1 psl.)

su nelabai efektyviomis sumomis, ir visa tai mažina bendrą lietuviškos veiklos svorį, neduoda norimų rezultatų propagandinėje lietuviškų reikalų srityje, per daug išblaško mūsų dėmesį ir mūsų turimas pajėgas. Žinau, kad reikalas yra labai jautrus, jo kėlimas sulauks daug opozicijos, bet mes turėtume turėti drąsos jį kelti, nekalbinant tų organizacijų daugybės, siūlyti tuo reikalu pozityvių sugestijų, nurodyti, kad socialinio bendravimo, kultūrinių reikalų puoselėjimo ir kiti tikslai gali būti atsiekti ne vien palyginus smulkiose draugijose ar klubuose. Kad tų reikalų patenkinimo mes galime atsiekti ir mūsų bendrinės organizacijos, jei reikia jas net pozityviai reorganizuojant. Po tiek daug metų lietuviškos veiklos čia Amerikoje mūsų bendrinės organizacijos kažin ar visos yra pakankamai lygyje, kad galėtų pilniau savo uždavinius įvykdyti. Mūsų tiesioginė kaip lietuvių pareigą klausimą kelti ir daryti pozityvius pasiūlymus, mes turime stovėti už stipresnį lietuviškų pajėgų sukonsolidavimą ir švertinimą tų pajėgų pasireiškimą.

MŪSŲ SĄJUNGOS REIKALAI

Nemaža gražių darbų Sąjunga yra atlikusi per praėjusius savo veiklos ir gyvenimo metus. Diplomatinio statuso gynimas, gražūs ir prasmingi du sąskrydžiai Washingtone, įtraukiant į juos ir lietuvišką studentiją, mūsų tautinės minties spaudos sustiprinimo ir materialinio pagrindo sudarymas, prezidento Antano Smetonos monografijos išleidimas, tai darbai kuriuos buvusios Sąjungos Centro Valdybos buvo užplanavusios ir juos gražiai ir efektyviai atlikusios. Juose aktyviai talkino Sąjungos skyriai ir mes turime pagrindo pagrįstai jais didžiulius ir su švertinimu prisiminti jų sumanytojus ir atlikėjus.

Bet kas toliau. Jau anksčiau aš minėjau kasdienę darbo programą ir logiškąją veiklos gradaciją. Šiuo klausimu Sąjungos laukia didelis uždavinys.

Pirmiausia jaunimo reikalai. Jau ne kartą tas klausimas Sąjungos seime buvo kėlimas, bet šiuo kartu mes turime jį stipriau pajudinti ir efektyviau jį spręsti. O ypač dabar, kol dar mūsų eilės nėra išretėjusios ir kol dar mes turime pakankamai gerų darbininkų tam klausimui spręsti. Svarstant to klausimo sprendimą, mūsų akys turėtų krypti į studentų tautininkų korporaciją Neo-Lithuania, Korp. Neo-Lithuania, manau, jau išgyveno savo atsisveikimo laikotarpį, jos eilėse nemaža tautinės minties jaunimo ir jau pats laikas tartis ir sutarti Tautinei Sąjungai su korporacija tam tikrą bendrą abipusę paramą ir gilesnį glaudesnį bendradarbiavimą. Tiesa, bendradarbiavimas buvo ir iki šiol, bet taip pat iki šiol kiek žinoma, nebuvo ir tarsi ta prasme, kad tas bendradarbiavimas patenkinimų ir vienos ir antros pusės interesus. Juk žvelgiant į problemą giliau nėra abejonės, kad su derintiėjimais tiek korporacijai tiek Tautinei Sąjungai būtų naudingi, o jie būtų reikšmingi ir bendrai jaunimo problemai lietuviškumo prasme.

Taip pat svarstant jaunimo problemą iškyla ir jaunimui tinkamos spaudos reikalai. Juos ban-

do judinti įvairios organizacijos bei fondai ir pavieniai asmenys -- bet iki šiol nedidelis žingsnis padarytas ta kryptimi. Bėmokyklinių vadovėlių, jaunimui tinkamų skaitynių bei spaudos palyginus mažoka. Ir tai vienas iš didžiųjų uždavinių, kuriuos Tautinei Sąjungai reikėtų įtraukti į nedelsiant vykdytinų uždavinių eilę. Problema be abejo sunki ir reikalaujanti iš mūsų daug darbo, bet jos nesprenimas neš didelių nuostolių jau artimoje ateityje.

SĄJUNGOS SKYRIŲ VEIKLOS UŽDAVINIAI

Mes negalėjome skystis, kad iki šiol mūsų padaliniai buvo neveiklūs. Jau minėjau kad Sąjungos valdybų įvykdyti visi didesnieji darbai mūsų skyriuose rado pakankamą pritarimą ir paramą. Gal dėl to ir mūsų skyriuose narių skaičius nemažėjo, bet didėjo. Todėl ir ateityje Sąjungos dėmesys turi būti atkreiptas, kad būtų surasta didesnio mąsto uždaviniai, kurie įjungtų visus skyrius ir visus narius į bendrą darbą.

Ar tai būtų lietuviško filmo susukimas, ar tai būtų papildomas planas tautinei spaudai sustiprinti, ar tai būtų su jaunimu surištos kurios nors problemos sprendimas, svarbu kad pats uždavinys turėtų didesnį mastą, kad jis turėtų visuotinės reikšmės ir kad jis būtų mūsų visų pritarimu užgirtas. Toks uždavinys ir ateičiai užtikrins mūsų skyriuose judrų ir pozityvią veiklą.

Beto, gyvenimas išskirstytose vietovėse reikalauja iš mūsų nuolatinio ryšio. To ryšio niekada nebuvo per daug -- todėl šiame klausime turėtų būti skirtas visų mūsų dėmesys. Visos keltos ir kelimos problemos turėtų būti mūsų visų kiek galima vieno džiaugiant suprantamos. Todėl konkrečiai siūlau, kad kasdienį mūsų veiklos programoje būtų nuolatiniams ir nenutrūkstamas nuomonėmis pasikeitimas -- kad mes visi susipažintume su naujomis ar ir senomis bet aktualiomis problemomis. Nepagalėkime tam reikalui nei pinigų, nei laiko. Mažiau bus mūsų tarpe abejonių, skirtingų pažiūrų ir nesuderintų ėjimų, jei mes laikysime nuolatinį kontaktą.

Gi viena iš pagrindinių mūsų ryšio priemonių yra tautinės minties spauda.

Ir tuo spaudos reikalu keletą žodžių. Rytų vyks Vilties suva-

3 STR.-VEIKIMO BŪDAS IR PRIEMONĖS

1. Sąjunga stengiasi skiepyti savo nariuose ir apskritai visuomeniniame veikime:

- pasiaukojimą ir pirmenybės teikimą bendriesiems tautiniams reikalams,
- solidarumą ir organizacinę drausmę viešame veikime,
- deramą pagarbą kitokioms nuomonėms, kai ginami savi nusistatymai bei pažiūros tautinių, religinių ar kitų visuomeninių grupių santykiuose ir viešose diskusijose.

2. Savo jėgomis ir bendradarbiaudama su kitomis organizacijomis bei institucijomis arba jas remdama, Sąjunga stengiasi, kad

- Amerikos visuomenei bei įstaigoms būtų tinkamai nušviesti lietuvių tautos rūpesčiai ir siekimai,
- valstybinę ir tarptautinę plotmę ginant žmogaus ir tautų teises, lietuvių tautos reikalai būtų teisingai įvertinti ir susilauktų deramo pripažinimo, užtarimo ir paramos.

3. Sąjunga steigia ar remia jos tikslus bei veikimo dėsnius atitinkamas institucijas ir sambūrius.

4. Sąjunga organizuoja lietuvių kilmės jaunimą Amerikoje auklėti ir veikti Sąjungos tikslų bei veikimo dėsnių dvasioje.

LB Tarybos 2-sios sesijos, įvykusios gegužės 22-23 d. Philadelphijoje, prezidiumas. Iš kairės: dr. P. Vileišis, dr. El. Armanienė, V. Volertas, J. Šlepetys, dr. Br. Nemickas. V. Gruzdžio nuotrauka

LB IV Tarybos 2-sios sesijos grupė dalyvių. Pirmoj eilėj sėdi J. Bachunas, S. Barzdukas, kun. S. Neimanas, V. Sidzikauskas ir gubernatoriaus atstovas Wm. Johnson. V. Gruzdžio nuotrauka

Skaityk ir platink
DIRVĄ

ATEINA SPRENDIMŲ METAS

Kongreso atstovo M. A. Feighan, kalbos, pasakytos gegužės 21 d. Čiurlionio ansamblio namuose Am. Liet. Konservatorių Klubu susirinkime santrauka. Toji kalba yra įtraukta į Congressional Record gegužės 24, psl. A 2615-2616.

Kongreso atstovas M. A. Feighan, pasidžiaugęs rodomu susidomėjimu pavergtųjų tautų likimo klausimais, savo suglaustoję paskaitoje išskėlė pastaruoju metu įvykusius lūžius JAV užsienio politikoje. Jo nuomone, pavergtosios tautos esančios raktu į taiką, o kartu ir balansas prieš visuotiną karą.

Imperialistinė Rusija, prieš pradėdama visuotiną karą, turėtų du kartus pagalvoti, nes toks jos žygis pirmoje eilėje iššauktų sukilimus nuo Baltijos iki Kaspijos jūros. Tai ryškiai parodė ir II Pas. karo įvykiai.

Šalia to, raktu į taiką laikytinos pavergtosios tautos todėl, kad jos nieko kito nesiekia, kaip tik laisvės ir nepriklausomybės. Tiesiogiai kaip tik sudaro pagrindinę politinę jėgą, veikiančią Sov. S-gos ribose. Tais siekliais daromas spaudimas į Rusijos valdančiąją klasę ir sudaromos problemos Kremliaus biurokratams. Jų sukurtas mitas apie komunizmą plonėja susidūrus su gyvenimo tikrove už geležinės uždangos ir jokių būdu nesulaiko laisvės ir nepriklausomybės troškimų.

Atelna rimtų sprendimų laikotarpis ir komunizmo mitas supliūskės visu nuogumu, atidengus rusų imperializmo šlykštumą.

Kad suprasti pastarųjų dienų posūkių JAV užsienio politikoje, kiek gi liečia pavergtųjų tautų viltis, tenka pirmiausia pažvelgti į posūkius pačioje komunistų imperijoje. Ten randame neabejotiną nacionalizmo augimo ženklų. Net gi satelitai randa reikalo pasipriešinti Maskvai. Nes ir satelitų vadai, kad ir būdami Maskvos virvutėmis traukiamomis lėlėmis, lieka oportunistais, suprantančiais ir matančiais savųjų pavergtųjų tautų reikalavimus. Tuo būdu at-

siranda neva nepriklausomybės nuo Maskvos posūkliai, kurie ateityje turės jiems tarnauti tam tikru kreditu, (bent jau jie taip tikisi) rusų imperializmo pančiams sutrukus.

Ir Raud. Kinija savo propagandoje nevengia nacionalizmo liepsnų. Kokie ten bebūtų viso to motyvai, bet toji propaganda nelieka be pasekų pavergtose tautose.

Raud. Kinija kaltina Sov. S-gą dideliu jėgos šovinizmu. Išvertus į mums suprantamas sąvokas, tai reiškia kaltinimą, jog Sov. S-ga yra pasigrobusi teisę dominuoti t. v. "socialistinėje stovykloje". Tai sunkus apkaltinimas, reiškiąs, kad Sov. S-ga nebesilaiko leninizmo ir grįžta į carų despotizmą. Čia ir mato si kiniečių nacionalizmo ir rusų imperializmo susikirtimo vaisiai. Tačiau reikia atsiminti, kad rusų ir kiniečių ginčai buvo ir liks jų šeimos reikalu. Pagrindiniai jų tikslai buvo ir lieka -- laisvojo pasaulio sunaikinimas.

Tie ginčai gal kartai teikia vilčių pavergtoms tautoms, bet reikia atsiminti, kad Sov. S-ga, susidurdama su spaudimu prie Mandžurijos ir satelituose, dar neapsisprendžia, kur reiks nusileisti, kad išlaikytų dominavimą komunistiniam pasauliui.

Tiek dėl padėties už gelež. uždangos. O kaip į pavergtųjų tautų padėtį veikia paskutiniai užsienio politikos posūkliai Amerikoje?

Imkime, pirmiausia Vietnamo pavyzdį. Prezidento Johnsono politikoje aiškiai žitrimi trys pagrindiniai principai: pirmiausia, atmetama mintis, kad komunistai gali likti apsisągoję tarptautinėms sienoms ir dirbtinomis padalinimo zonomis, puolant kaimynus ir vykdanat komunistinę agresiją. Toji apsauga politiniams kriminalistams nebegalioja ir jai negalima naudotis saugiai.

Antra, agresoriai labai aiškiai yra įspėti, kaip amerikiečiai reaguos į agresijos veiksmus: smūgiais į silpnasias vietas agresijos kilmės vietose. Tuo pačiu įspėtas ir Pekinas, kad įstojus į karą Vietnamo, R. Kinijos te-

NEPASIDUOKIM JAUSMAMS.

Reikia visokiems balsams spaudoje duoti vietas, nes reikia turėti pilną lietuvišką sąmonės veidą. Gerai, kad išspausdinti ir M. Ruzgaičio laišką (Dirva, geg. 14 d.). Tačiau žinokite, kad yra kas stebi ir registruoja išsišokėlius, kurie patys save išduoda, kartais karštumu, o kartais -- mylėdami save (ar savo ideologiją) labiau už Lietuvą, anot Alg. Gurecko.

Lietuviai esame daugiau emocinės (jausminės), negu protinės, taigi anglosaksų kultūros, anot mūsų jauno intelektualo dr. Vyt. Donėlos, ilga draugystė ir vergystė turėjo palikti savo pėdsakus. Kratykimės šitos negilios emocinės, taigi rusoslavinės kultūros. Emocinės kultūros yra ir Vakaruose, bet ji čia netokia žymi ir persverianti.

Nematuokime viską tik savo mastu. Pasaulis jau yra permažas, kad galėtume neapykantoje gyventi. Geriau būkime kankiniai, kaip žmogžudžiai ir šiuo keliu, kaip krikščionybė įrodė, daugiau laimėsime.

Laikas yra svarbesnis už erdvę ir medžiagą, nes jis juos sukuria ir tvarko, o daugelis to nežino ir erdvę bei medžiagą laikome viskuo.

"Komunizmas yra mėsas, kuriuo žemę patręšus, užmiršime jį" (prof. Eretas per paskaitą Ar tarptautinis komunizmas suirs? New Yorke, Sausio 9 d. 1965).

Komunizmas yra nuodai, todėl reikia, kad ir savižudiškai pasiaukojant, jį sušauktyti, užmušti, karščiausiai vienas opoentas. "Tai tamstos nuomonė, ačiū," šaltai jam atsakė prof. Eretas.

Kas yra komunizmas ir kodėl tokia sunki su juo kova, kiekvienas gerai pagalvokime ir ieškokime duomenų šitai suprasti.

Spiaudydamiesi ir stumdydami komunizmo nenugalėsime. A. Ignaitis Brooklyn

ritorija nelieka saugiu ir neliečiamu dangčiu. Dabar jau nuo Pekino priklauso, ar stovėti nuošaliai, ar įsikibus susilaukti skaudžių, ilgai neatlaikomų, karinių pasekų savoje teritorijoje; ir trečia, prez. Johnsonas atmetė ilgai užsitęsusių ir veikusių buv. JAV ir kitų valstybių vyriausybes, t. v. branduolinių ginklų šantažą. Iki šiol veikęs šantažas sugrąžintas ten, kur jis priklauso ir visa atsakomybė už galimą atominių karų paliekama komunistiniams šantažistams.

Ką visa tai turėtų reikšti pavergtųjų tautų ateičiai?

Pirmiausia, prez. Johnsonas pavadino daiktus jų tikraisiais vardais ir komunistų iki šiol vykdomas "tautų išlaisvinimas" konspiracinė agresija susilaukė JAV reakcijos. Jis pareiškė nestovėsiant nuošaliai tokiems agresijos aktams vykstant. Tai kartu teikia vilčių ateičiai ir pavergtųjų kraštų tautoms.

Pirmuoju tos naujos politikos pavyzdžiu buvo prezidento akcija Dominikonų Respublikos atveju. Tai kartu tam tikra prasme palietė ir Kubos komunistinę valdžią ir jos prispaustą kubiečių tautą. Kokios viso to bus pasekos, dar tenka kiek palaukti. Tačiau viena aišku, kad komunistų pasikėsinimai į laisvųjų tautų gyvenimą nelieka stebimi iš šono ir pasyviai. Tai svarbus reiškinys, teikias daug vilčių laisvės ir nepriklausomybės siekiančių ateičiai.

Pritariau žiems Prezidento veiksams turėtų nedelsti reiškiąs savo pritarimą. Reikia Prezidentui padėti visu pritarimu ir parama, kad išlaikyti pradėtą iniciatyvą. "Tuose politikos posūkiuose, tebtie girdimi mūsų visų balsai", baigė savo žodį Kong. M. A. Feighan.

DIRVOJE YRA
DIDELIS
PASIRINKIMAS
NAUJAUSIŲ
KNYGŲ!

AKIMIRKOS

Laurų paunksmėje

Gaila, kad žmonija taip nesi-
duoda įtikinama. Jau prieš kele-
tą metų kartą Dirvoje įrodinė-
jau, jog mecenatai ir kai kurios
mūsų institucijos be reikalo
vargsta su literatūriniais konkur-
sais. Laiko gaišinimas, žmonių
varginimas, nervų erzinimas, po-
piero gadinimas, paslapčių sau-
gojimas ir t.t. Jei kas būtinai nori
konkurso keliu gauti gerų ro-
manų, novelių ar eilėraščių, tai
greičiau, paprasčiau, patikimiau
ir net pigiau padaryti, tiesiai su-
siekdamas su Los Angeles li-
teratais ir čia be tarpininkų su-
sitardamas su vienu ar kitu jam
labiau patinkamu laureatu.

Bet nieko nepadarysi. Mūsų
institucijos vis dar neklauso ir
tebedaro savaip, po senovei. Kas
bet kas, tačiau bent jau Dirvos
Kaštelionis galėjo patikėti. Juk
jau visus keturius Dirvos litera-
tūrinius konkursus laimėjo los-
angeliečiai, tik losangeliečiai (J.
Čėsno mecenuto romano - Alė
Rūta, novelės - pirmąją J. Gliau-
da, antrąją ir trečiąją A. Miro-
nas...). Tiems konkursams vis
buvo skirtingos teisėjų komisi-
jos, bet visos niekad negalėjo
rasti nieko geresnio, kaip tik
losangeliečius laureatus.

Mūsų čia šiltas, ramus, sva-
igus ir talentais užtręštas kraš-
tas. Laurai pas mus auga tiesiai
ant lauko ir pakelėse. Bulvarai jų
vardu pavadinti!

Amerikos lietuvių visuomenė,
kiek jai dar rūpi literatūros der-
liai, yra ne tik kantri, bet pa-
garbi, saikinga ir oriai skaitosi
su konkursų nutarimais. Šis
bruožas neabejotinai geras ir bū-
tinai konkursų sėkmei. Reikia juk
pripažinti ar bent nuolankiai pa-
leisti kokią nors autoritetą. Jokio
autoriteto nepripažįstant ir nepa-
kenčiant, įsivyravutų suirutė. Kiek-
vienas savo vardo vertas rašyto-
jas neberizikuotų dalyvauti kon-
kursuose, jei iš konkursinių vai-
sių publika tik šaipytųsi.

Tiesa, praeityje yra pasitaikęs
vienas kitas murmėjimas, nusi-
stebėjimas ar net pasipiktinimas
konkursų būdu ar viešatrinkimu
apvaikintais literatūriniais lau-
rais. Bet tai praėjo, užsimiršo,
konkursų ir literatūrinių premi-
jų skyrimo autoritetingumas vis
dar šiaip taip laikosi. Ir, sau-
gok Viešpatie, aš čia jo nenorė-
čiau griauti. Jei per mūsų kon-
kursus ar premijas kolkas dar ne-
užgimė nei naujas Shakespeare,
nei Hemingway, nei Camus, tai
juk komisijos čia nieko nekal-
tos. Jos tik apvaikinoja laurus
tą, ką tais metais ar tokiame spe-
cialiame konkurse randa geriau-
sį, arba bent nuoširdžiai tiki
tokiu esant.

Jei šiandien kiek patūpo prisi-
minti Dirvos literatūrinių kon-
kursų vaisius, tai ne teisėjų ko-
misijos prestižui ardyti. Man
tatai rūpi, kaip vidutiniam skai-
tytojui, kurio teisė yra pasisaky-
ti ar vertinti viską, kas buvo iš-
spausdinta, taigi, pateikta visuo-
menei naudotis. Nėra bloga, jei
kuris visuomenės narys, taigi,
skaitytojas reaguoja: susidomi,
išreiškia savo pasigėrėjimą, svei-
kinimus, arba nepasitenkinimą ir
nusiųvilimą. Daug blogiau būna,
kai po tiekos darbo, pastangų,
premijos įteikimo iškilnių ir
balių vėliau seka kilni kapinyno
tyla.

Tuomet neatsikratysi įspūdžio,
kad čia tik įvyko telkšt, kaip į
vandenį.

Tautoje tvyro įspūdis, kad Dir-
va su dviem paskutiniais novelės
konkursais nebuvo labai laimin-
ga. Man, kaip Las Vegas vasar-
vietės mėgėjui, taip ir norėtųsi
lokalinių žargonu išsireikšti: vis
dar nepavyko išmušti "jackpot"...

Ankstyvesnė Andriaus Mirono
literatūrinė darbuotė, pasireiš-
kusi net neplonų knygų išleidimu,
be abejo, dar buvo už grožinės
literatūros rėmų. Dirvos konkur-

BRONYS RAILA

sus laimėję apsakymai vis dėl-
to jau rodė malonią rašytojo pa-
žangą. Pernykščių metų novelė
"Santaka" buvo kiek grubaus sti-
liaus, per toli nuo rafinuotumo,
gi fabula, nors gana įmantriai su-
galvota, nebuvo pabaigoje suma-
niai išnarpliota. Veiksmas pasi-
baigė ten, kur jis visu dramišku-
mu ir įdomumu turėjo prasidėti,
atskleisdamas ne tiek praeityje
(flash-back), bet dabartyje nau-
jų nuotykių ir staigmenų. Tačiau
apsakymo veikėjų charakteriai ir
žmogiškųjų dramų intensyvumas
buvo dominantūs.

Šiometinėje konkursą laimė-
jusoje novelėje autorius, deja,
tarant simboliškai, nuo poetiš-
kos santakos vėl nusileido žemai
"po laivų". Jis kiek pagerino tik
pasakojimo stilių, tenkindamasis
paprastais, tvarkingais, gana sau-
sais sakiniiais ir panaudodamas
tradicinį daugelio gerųjų nove-
listų pamėgtą metodą, kada he-
rojus savo draugui ar draugei pa-
sipasakoja kokią jo išgyventą ir
jam svarbų nuotykią.

Vadinamu "novelinės techni-
kos" požiūriu, fabula būtų su-
planuota pakenčiamai, bet patsai
turinys, pasakojimo medžiaga,
nuotykių rutuliojimas, įvykių pa-
tikimumo laipsnis, už įvykių sly-
pinti prasmė, visos istorijos idė-
jinė ir meninė reikšmė tebėra gry-
nas nesusipratimas. Gimnazis-
tiškas herojus ir jo charakteris,
gimnazistiškai sumanytas visas
tas jo įmantrusis neva dailininko
paveikslas, be jokio įtikinamumo
išgalvotos abi identiškos dvi-
nukės.

Tad novelė perskaičius, skai-
tytojo sieloje nieko nebepasilie-
ka, nes joje nieko kito ir nebuvo,
kaip tik falšyvas, neįtikinantis,
jokios gilesnės reikšmės neturė-
jęs, dirbtiniausiai išgalvotas
nuotykių. Jeigu jau kalbėti apie
kokiąs emocijas, tai garsiosios
Rukštelės gubos turbūt daugiau
mums primena tėvynę, negu
be galo naivaus dailininko melė

su Vilniaus kavinės padavėjo-
mis...

Novelė, kaip ir romanas, lie-
tuvų literatūroje vis dar nepri-
klauso prie tų baidarių, su kurio
mis galėtume sėkmingai paplau-
kyti, kaip dabar sakoma, "tarp-
tautiniuose vandenyse". Priežas-
čių tam daug ir gerų pasitei-
sinimų būtų nemaža, ir todėl ne-
kriskime neviltingi, jei čia mums
vis dar sunku išlipsti iš patiltės.
Užsienio lietuviai rašytojai vis-
tiek yra dabar daug judresni ir
kūrybiškai labiau progresuojan-
tys, kaip bet kada lietuviškos iš-
eivijos istorijoje.

Jeigu prabėgomis paminėti tik
vieną kitą, štai užpernai, trykš-
tančios gyvybės kupinas išėjo
M. Katiliškis su "Šventadieniu
už miesto" ir R. Spalis su "An-
gelais ir nuodėmėm", pernai A.
Baronas su "Saulės grįžimu", gi
šiomet jaunas ir originalus Ka-
zys Almenas išvažiavo pilnais
"Bėgiais".

Pagaliau, kas man buvo reta
staigmena ir maloni proga pasi-
gėrėti, tai dar visai jauna mū-
sų rašytoja Nijolė Jankutė, ku-
rios novelė "Budynė" buvo at-
spausdinta Draugo šeštadienini-
ame priede kaip tik tuo pat metu,
kai Dirvos atkarpoje ėjo premi-
juotoji A. Mirono novelė. Tatai
norom nenorom skatino dvi nau-
jausias lietuviškas novelės pavi-
ginti, nors savo pavadinimu (bu-
dynė, reiškia budėjimas prie
numirėlio) Nijolės tema skambė-
tų žymiai labiau atgrasinančiai,
negu dvinukškas romansas "po
laivų".

O tačiau "Budynė" yra ne daž-
nas, gyvas ir tvirtas jaunos rašy-
tojos apsakymas, beveik savo
rūšies šedevriukas tame mūsų
sunkiam ir vis skausmingame
dailiosios prozos žanre. Nėra
čia jokios, šiaip jau geroje klasi-
kinėje novelėje laukytinos staig-
menos, o tik ramiai karstegulū-
tis, nebekalbantis ir nieko nebe-
veikiantis numirėlis. Bet už tat
kaip mintimis ir liežuviu labai
aktyviai veikia prie jo pasėdėti
susirinkę velionio ir šeimos drau-
gai bei pažįstami! Herojai yra du:
numirėlis su gyvąja žmona ir
dviem vaikučiais, ir visų susi-
rinkusiųjų-apšnekėtojų kolekty-
vinis ansamblio "herojus". Visa
suskamba trumpai, kaip akordas,
bet su kondensuota poetine galia,
ryškiais skulptūriškais charak-
teriais, ko patikimiausiai, su me-
nine ir kartu gyvenimiškąja tie-
sa.

Mikroskopiškai gilinantis į ap-
sakymą, gal tik vieną kitą sakinį
dar būtų galima nubraukti (pvz.,
aprašant laidotuvių direktorių),
šen ten vieną kitą žodį pridėti
ar kiek paryškinti vienintelių tik-
rų šeimos draugų - Julijos ir Al-
girdo - atskridimo motyvą. Šiaip-
jau novelėje visko tik tiek, kiek
būtinai reikia ir su maksimumu
išraiškos. Vienas mažas pa-
veikslas, - bet koks čia pilnas ir
tikras dabartinio Amerikos lie-
tuvų gyvenimo ir jo žmogaus vaiz-
das!

Jeigu tai nebūtuatsitiktinai pa-
sisekęs pavienis darbas, jauno-
sios rašytojos talentas atrodytų ne-
abejotinai žadantis, sąmojis ir
skonis pakankamai rafinuoti,
protas normalus, poetinė galia
ryški. Verktume, jei toks žalias
diegas nudžiūtų mūsų gyvenimo
sausroje.

PAJUDINKIME LIETUVIŲ FONDA

Lietuvių Fondo valdybos nario
Jono Vaičiūno namuose įvyko
spaudos atstovų pasikalbėjimai
apie Lietuviių Fondą. Pasikalbė-
jimus pravedė LF valdybos pir-
mininkas Teodoras Blinstrubas.

Kas yra Lietuvos Fondas -- vi-
si jau gerai žinome, tai VISŲ
LIETUVIŲ fondas, be partijų, įsi-
tikinimų, tikybos, amžiaus ar ly-
ties skirtumo. Fondas dabar jau
turi 180,000 dolerių kapitalo ir
apie 680 pilnateisių narių. Jutar-
pe yra nemažai tikstantininkų,
bet daugiausiai fondas turi įmokė-
jusių po šimtą dolerių.

Nuo fondo įsisteigimo iki 1965
m. sausio 1 d. iš kapitalo procen-
tų jau yra duota apie 10,000 dolo-
rių lietuvių tautinei kultūrai,
švietimui ir lietuvių išsivijo-
je remti. Ir ateityje galėsime ug-
dyti ir stiprinti lietuvių reika-
lus tiek, kiek LF įnašai auga. O
"degančių reikalų" mes turime
daug.

Bet ir Fondo narių skaičius die-
nomis didėja. Paskutiniu laiku į
LF įstojo visa eilė naujų narių
iš įvairių šio krašto vietų ir su
įvairiomis įnašų sumomis.

Fondo gyvenime pasitaikė ir
įvairių tokių gerų nuotykių. Štai
vienas pensininkas neseniai pri-
siuntė LF tikstantį dolerių. Ta
tikstantinė yra sudaryta iš...
pensijos čekių. Jis trumpai savo
laiške rašo, kad "susiveržė dir-
žą", nes norėjo būti fondo tikstan-
tininku... Bet, gink Dieve, prašo
neskelbti spaudoje nei jo pavar-
dės, nei iš kur jis yra. Pensin-
inkas Jonas Vištartas iš Brookly-
no atsiuntė LF vieno mėnesio
pensijos čekį. Matote, kokių yra
tylių ir kilnių lietuviškų reikalų
rėmėjų.

Zarasiečių Klubas (N.Y.) su-
manė nusiųsti savo paramą Za-
rasų miesto ligoninei pavergtoje
Lietuvoje, bet iš ten atsakė, kad
iš užsienio "fašistų" jokių aukų ne-
priima... Tai tas klubas 100 dol-
atsiuntė Lietuvos Fondui.

Garsus Chicagoje Šakių Klub-
as kažką net pardavė ir įnešė
100 dol. į LF.

J. Kaributas sudarė LF vaju-
s komitetą ir jau prisiuntė 100 dol.
įnašų.

P pinigų gaunama ir iš testamen-
tinių palikimų. Toks palikimas
yra dr. V. Tercijono. Gyvas bū-
damas fondan buvo įnešęs 100
dol. Mirdamas testamentu pali-
ko LF 1000 dolerių.

Pats paskutinis įnašas į Lie-
tuviių Fondą yra gautas iš JAV
LB IV-sios Tarybos II-sios Se-
sijos. Sesijs dalyviai gegužės
22-23 d. asmeniškai sudėjo stam-
bolą sumą pinigų kurie bus įneš-
ti Lietuvos Fondan Nežinomo Lie-
tuvos Partizano vardu.

LF valdybos pirmininkas T.
Blinstrubas atsakė į gausius spau-
dos atstovų klausimus. Vienasto-
kių klausimų buvo:

-- Ką veiks Lietuvos Fondas,
kai surinks milijoną?

-- O brother... Tada vien iš
bankų gautumėm procentų 50,000
dol. per metus. Bet kapitalas
galės būti ir pelningiau inves-
tuotas. Žinoma, tada gausime
pelno, kad neberekės vaikščioti
per žmones su kepure ir visi
lietuviškieji reikalai bus sutvar-
kyti puikliausiai.

Nepriklausomoje Lietuvoje bu-

vo mestas aiškus šūkis: "Vyrai,
pajudinkime žemę!" Pradžioje
visoki juokdariai ir karikatūris-
tai iš to šūkio šaipėsi. Piešė
laikraščiuose paveikslukus, kaip
vyrai, basų permėtę per seną kel-
mą, visi kartu sukibę mėgina pa-
judinti žemę... Bet juokai greit
bėkonus, žąsis, klausinius,
sviestą, lašinius... Ir tai pa-
matę, neprašyti bolševikai iš-
badėję atbėgo būtinai viską su-
rtyti...

O dabar mūsų šūkis turi būti:
Vyrai, pajudinkime Lietuvos Fon-
dą! Visi kartu sukibę ir iš šir-
dies taip smarkiai pajudinkime ir
papurtinkime tą Lietuvos Fondą,
kad bematant milijonas pradėtų
per to fondo kraštus byrėti. Tat
vyrai ir moterys, seni ir jauni --
kibkime visi kartu judinti tą fon-
dą. Trūkrs ar plyš -- bet turime
pajudinti!

Tegu visi dar savo akimis ten
matysime tą milijoną.

Birželio 12 d. 12 val. Jaunimo
Centre, Chicagoje, įvyksta Lie-
tuviių Fondo metinis narių suva-
žiavimas. Skubėkime tą dieną
į Jaunimo Centrą, idant visi kar-
tu savo protus krūvon sukloję
nutartumėm, kaip geriau, kaip
sėkmingiau tą fondą pajudinti.
Juk juo daugiau galvų, tuo dau-
giau protų. O daug protų juk di-
delius dalykus padaro.

Alb. V.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

LIETUVIŠKA
VASARVIETĖ
BANGA

CAPE COD'E, MASS.
GREAT MARSH ROAD,
CENTERVILLE, MASS.

- Prie Atlanto vandenyno.
Golfo srovės šildomo gar-
saus Craigville Beach.
- Patogūs kambariai ir atskiri
namukai, kur patiems gafi-
ma gamintis valgi.
- Skanus lietuviški valgiai.
- Grynas pušų oras ir rami
vietovė poilsiui.
- Svečiams be nuosavų auto-
mobilių -- transportacija į
ir iš paplūdimio.
- Šalia "Bangos" randasi eže-
ras su paplūdimiu. Žuvavi-
mo mėgėjams yra laivelis.

Norintieji puikiai praleisti
atostogas prašomi su užsaky-
mais kreiptis šiuo adresu:

A. Pakštys,
B A N G A,
Box 188, Centerville,
Cape Cod, Mass.
Tel. (617) SP 5-4633.

DABAR GERIAUSIAS
LAIKAS ĮRENGTI
TVORAS JOSŲ NAMŲ
PUOSNUMUI IR SEI-
MOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris,
langus, stogelius, turelius
ir kitus įvairaus metalo,
plastikos ir stiklo gaminius
jūsų pagerinimui ir papuo-
šimui.

KOSTAS
BUTKUS
Telefonai: CHICAGO
LUdLOW 5-6291,
bet kuriuo laiku,
PProsect 8-2781
rytais ir vakarais.

tik tiesioginė
liepsna padaro
juos taip skanius!

tas pats!

Stroh's
FIRE-BREWED FLAVOR

Tiesioginė, sunkiai dirbanti, nešposaujanti liepsna. Kiek
skonio ji suteikia maistui. Tiesioginė liepsna suteikia kai
ko ypatingo ir alaus skonui. Ji veikia kiek skirtingai
bravore, bet rezultatai tie patys... puikus skonis. Ugni-
mi darymas yra tradicinis Senojo Pasaulio būdas... juo
išgaunamas geresnis skonis iš visko, kas dedama alų da-
rant. Ugnimi darymas yra brangesnis, bet tuo būdu iš-
gautas skonis labiau patinka klientams. Ragauk šalta
Stroh's dar šiandien. Tai vienintelis Amerikoje ugnimi
darytas alus.

ŽIURĖKITE BEISBOLĄ, JUNGUS ABC-TV KIEKVIENĄ ŠEŠTADIENĮ, WEWS, Channel 5

GERIAUSIAI PAILSĖTI PER ATOSTOGAS GARSIAJE
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAZIOJE LIETUVISKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

AUDRONĖ

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir k. dekora-
tyvinių medžių parko. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus jūros plažas (7 min. pės-
čiom).
- Geras lietuviškas maistas.

Visa tai suteiks Jums tikrą poilsį ir sustiprins sveika-
tą, todėl visi maloniai kviečiami atvykti praleisti savo
atostogas.

Atidaroma vasarą nuo
birželio mėn. 15 d. iki rugsėjo 15 d.

Iš anksto kreiptis Ed. Jansonas, 15 Rosedale Street,
Boston, Mass. 02124. Tel. 288-5999, o po birželio 15 d.
tiesiai į vilą Audronė, Mrs. Marija Jansonas, Oster-
ville Cape Cod, Mass. 02655.

Mažieji dainininkai šventėje.

Jaunimo šventė Chicagoje

Gegužės 23 d. JAV LB Chicago apygardos valdyba, kuriai vadovauja pirmininkas inž. Br. Nainys, surengė tradicinę pavasario lietuviškojo jaunimo šventę gražiajame Chicago priemiestyje -- Willow Springs. Ši šventė Chicagoje jau yra virtusi tradicine, bet šiais metais ji buvo pati skaitlingiausia ir pati iškilniausia savo dvasia. Tikrai tai buvo didelis atlyginimas pasišventusiems rengėjams už jų didelį trūšą ir didį džiaugsmą lietuviškai visuomenei.

To sekmadienio ankstyvas rytas nieko gero nežadėjo nei mūsų aukštiniam jaunimėliui, taip stropiai besipuošančiam margais tautiniais drabužiais, nei jų rūpestingiems tėveliams, nei visai lietuviškai Chicago visuomenei, o ypač šios šventės rengėjams: rytas buvo šaltas, debesuotas visokiais keistais debesimis ir grąsė visokiomis perkūnijomis...

Bet diena įdėnojo nepaprastai gražią: švietė gražiausia saulutė, buvo nei karšta, nei šalta. Tai buvo tikras rojus gamtoje tiek šokėjams, dainininkams, tėveliams, gausiai publikai, tikstančiais susirinkusiai į šventę, pirmą kartą į gražią gamtos prieglobstį šį pavasarį. Todėl iš daugelio plačių medžių pavėsių galėjai girdėti garsiai kalbant, šnekučiuojant:

-- Matote, ir pats Ponas Dievas padeda visa širdimi Lietuvį Bendruomenės Chicago Apygardos valdybos pirmininkui inž. Br.

Nainiui. Dangus jam davė auksinę dienele, nors ant delno nešė... Lietuviškojo jaunimo šventės pradžią paskelbė garsingi trimi-

INŽ. B. NAINYS, LB Chicago apygardos valdybos pirmininkas.

ta. Po to prasidėjo jaunimo paradas. Amerikos ir Lietuvos vėlavų iškilmingas pakėlimas. Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo jungtinis moksleivių choras. Visą taip sėkmingą šventę pravedė LB Chicago Apygardos pirmininkas inž. Br. Nainys, tik šios dienos paryčiais atskridęs iš Philadelphia, Pa. JAV LB IV-sios Tarybos II-sios Sesi-

šventės atidarymo žodį tarė specialiai iš Clevelando atvykęs PLB valdybos vicepirmininkas švietimo reikalams Alfonsas Mikulskis.

Šventės vyr. vadovas inž. Br. Nainys pasakė: "Brangiausias lietuviškasis jaunime, šiandien Jūsų šventėje jungiu savo širdį su Jūsų brangiausiomis lietuviškomis širdimis ir visas mūsų lietuviškas širdis jungiame kartu su bolševikų paverptos Lietuvos jaunimo širdimis. Jie bus oku-

P. GRAMONTIENĖ, jaunimo pavasario šventės programos vadovė.

pantų policijos varu suvaryti "švesti" Lietuvos pavergimo 25 metų "šventę". Jie yra paversti ir belaisviai, tat šiandien susijunkime savo širdyse ir dvasioje, palengvindami jų vergijos kentėjimus. Žuvusių partizanų dvasia mus jungs per amžius..."

Šios šventės programos išpildytojus pristatė Pranciška Gramontienė, čia gimusi lietuaitė, didelė lietuviškojo jaunimo draugė.

Šventę pasveikino JAV LB Centro valdybos atstovas Z. Dailidka ir JAV LB švietimo Tarybos atstovas Jonas Kavaliūnas ir tolimas svečias prof. Žilevičius. Programoje buvo Jaunesniųjų moksleivių, vyresniųjų moks-

leivių ir jungtinis choras. Choras vadovavo muz. Bernardas Prapuolenis.

Tautinius šokius šoko jaunesnieji moksleiviai, vyresnieji moksleiviai ir Aukštesniųjų mokyklų moksleiviai. Iš viso šioje šventėje dalyvavo virš 700 lietuviškosios mokyklų moksleivių esančių LB Chicago Apygardos ribose.

Atskiroms Aukštesniosioms ir Žemesniosioms lietuviškosios mokykloms šioje šventėje šokiams ir dainoms vadovavo šios mokytojos ir mokytojai: Irena Smiellauskienė, Nijolė Puplėnė, Bern. Prapuolenis, Virginija Bobinaitė, Pranciška Gramontienė, Pranas Zapolis, Genovaitė Maluškienė, Eleonora Zapolienė, Juozas Bertulis, Jonas Spaukaskas, Juozas Sodaitis, Ant. Rauckas, Modesta Umbrasienė, J. Briedis.

Šventės organizaciniams darbams talkininkavo: LB Marquette Parko Apylinkės pirmininkas Kazys Barzdukas, Brighton Parko Apyl. valdybos -- Karolis Avižienis ir Jonė Bobinienė, Gage Parko apyl. pirm. Aleksandras Gaška, garsia kalbių sistema -- Balys Brazdžionis ir Antanas Kareiva, Vyriausiomis skaudaisių valgių šeiminkėmis buvo cicerietės ponios Pr. Dvilaitienė ir Ag. Praškašienė. Čia reikia žinoti, jog visi čia pamiršti LB Chicago Apylinkių pirmininkai šventėje talkininkavo su gausingais savo štabais.

Visa Willow Springs didžioji Bučo sodyba tą dieną drebėjo nuo lietuviškojo jaunimo tautinių šokių trenksmo ir visų seniausių medžių linko iki žemės nuo lietuviškų jaunimo dainų. Visos žaliotos pievos prisipildė it pasakaiskai margiausiomis peteliškėmis nuo neapsakomos grožybės ir margumo tautinių drabužių mūsų lietuviškojo jaunimėlio. Tikrai tai buvo labai didinga šio pavasario lietuviškojo jaunimo ir senimo šventė Chicagoje.

Jaunos lietuaitės dainininkės šventėje.

Šventės akordeonistai: Walter Tenclinger, Regina Stankevičiūtė, Willy, J. Gurauskas ir priekyje Rasa Šolūnaitė.

leivė Adelė Rutkaitė, tokio gražiu balseliu, kaip ir ji pati, Alb. V.

leivė Adelė Rutkaitė, tokio gražiu balseliu, kaip ir ji pati, Alb. V.

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti. Jūs galite atsiųsti paštą, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Šokio sukūryje...

AURELIJA BALASAITIENĖ

KELIONĖ Į NIEKUR

Novelė

(3)

Aš vis dar nieko neatsakau. Ne, jis neturi sužinoti, kas aš.

— Atleiskite už mano nerangumą, — lyg negirdėjęs jo klausimo, tiesiu ranką paimti lagaminą, bet jaunuolis jau buvo bebaigęs jį risti atgal prie motociklo, sumaniai sutrumpinęs ir surišęs diržą.

— Laikas būtų susipažinti. Čia kaime kažkaip nutolstame nuo išorinio mandagumo formų. Aš esu Vytutas Likonis, atostogaujantis humanitarinių mokslų studentas, šio toks sekmadienis rašytojas, — tiesdamas ranką man prisistato lietuviškas samaritietis. Kas dabar? Kaip išvengti pažinties, kaip neišduoti savo tapatybės? Ieškau žodžių, o padrikos mintys chaotiškai raizgosi galvoje. Reikiama, jis studijuoja Kaune. Mano pavardė jam žinoma ir mano išvaizda turėtų būti jam pažįstama, nors žinau, kad esu smarkiai pasikeitęs: išnyko mano pagarsėjusi Van Dyko dailininkiška barzdelė ir tamsūs akiniai uždengia beveik visą viršutinę veido dalį.

— Malonu, pone Likoni, — spaudžiu jo kieta dešinę ir bandau laimėti laiką. — Iš tamstos šlifuoju sakinių pastebiu, kad turėtumėte rašyti, — pusiau rimtai, pusiau juokais kalbu, lyg svetimomis lūpomis, o žodžiai kliuva

gerklėje. — Jums priklauso mano padėka. Aš savo daiktai mažiau rūpinasi, negu jūs. — Erika, Erika, kaip siaubingai vienišas ir silpnas aš be tavęs... — Aš esu Steponas (o Viešpatie, pasakiau savo tikrą vardą! Jis tikriausiai pastebės mano delsimą) Petraitis (pirmoji pasitaikiusi lietuviška pavardė...). Aš tik mėgėjas, šio toks sekmadienis "tepliojas". Matėte mano lagaminą, dažus ir paletę — jie visi sausi, nenaudoti. Gal kada ir bandysiu, bet tikrai nieko rimto.

Likonis žiūri į mane atviromis draugiškomis akimis ir nerodo jokios abejonės. Jis patikėjo mano melu. Ar taip žiūrėtų jis į mane, jei žinotų mano paslaptį, jei būtų žinomas jam mano kelionės tikslas — bėgimas? Erika, Erika, kam aš tave nužudžiau?... O ji gyva ir viską žinanti, bando manytį nuslopinti tavo vaizdą ir nustepti tavo vardo skambėjimą...

— Malonu, pone Petraiti. Tai gal judėsite. Ar turite numatę šios dienos maršrutą? Man atrodo, kad turėtumėte kur nors apsigyventi ir šiek tiek apsitvarkyti. Geras lagaminas. Tamstos matyti daug keliauta. — Krypsta mano žvilgsnis į margas viešbučių etiketes; pykstu ant savęs už savo kvailumą — kodėl aš nedasiprotėjau jų nuimti? "Berliner Hof", "Vier Jahreszeiten", "Hotel Rouge"...

— Reikėtų išsidižiovinti lagaminą ir nusikratyti konjako dėmių. Dangiškas aromatas; — uostydamas konjaku pakvėpau orą, kalba Likonis toliau. — Nors malonus ir smarkiai kutenantis gomurį, bet, deja, ne vietoj. — Klausiamai į mane žiūri didelės žydros akys.

— Nežinau, kaip... — numoju ranka, lyg ir pasiūduodamas likimui, lyg ir norėdamas, kad kas nors kitas už mane padarytų sprendimą.

— Čia pas mus patogaus viešbučio, kaip turbūt galite atspėti, nėra. Bet aš padarysiu jums štai kokią pasiūlymą: užsukime į kleboniją, kurioje esu ne tik svečio, bet ir pusiau šeimininko teisėmis. O mano dėdė klebonas

man niekada neatleis, kad susitikęs žmogų "iš pasaulio", kaip jis vadina kiekvieną iš tolimų vietų atkeliavusį užklydėlį, nepajėgiau atlikti bent pavakariams. Tamsos buvimo čia tikrai nepavyktų nuslėpti — mūsų bevielės telegrafas labai aukšto lygio. Gandai čia skrajoja basomis vaikų kojomis ir miestelio moterų liežuviais žaibo greitumu.

Norėčiau priimti kvietimą ir bent valandėlei pailsėti ramioje vaišingoje pastogėje. Mano tylėjimą jis mato mai laiko sutikimu.

— Pirmą pasiimsime benzino, o paskui abu nurūksime į kleboniją. Puiki mašinėlė! Būtų ir man malonu pajusti vėją prašvilpantį pro ausis. O paskui žiūrėsime toliau.

— Kažin, ar patogiu taip netikėtai prisimesti? — pusiau klausiu, pusiau abejoju aš.

— Aš jus užtikrinu, kad dėdei klebonui padarysite didelį malonumą. Jis — didelis originalas. Kaip daugiausia piramidė, dėdė turi visą eilę veidų ar, tiksliau, pasakius, asmenybių. Nuoširdus savo kaimenės sielų ganytojas, kruopštus ūkininkas, "Ūkininko Patarėjo" prenumeratorius, klasikų mylėtojas, meno kolekcionierius. O, nemanykite, kad čia rasite Rambrandt ar Cezanne originalus — tam nėra pinigų. Bet... kam aš čia taip daug pasakoju. Pamatysite pats. Jums jis bus tikras siurprizas. Sutarta?

Kodėl aš taip aštriai jaučiu jo jaunystę? Jis negali būti už mane daugiau negu dešimčia metų jaunesnis, bet jaučiuosi nuo jo šimtmečiais nutolęs.

— Gal ir reikia pasinaudoti jūsų maloniu kvietimu, jei esate tikras, kad nesudarysiu nepatogumų. Aš ypatingų planų neturiu. Vaikystėje esu čia buvęs ir po eilės metų nutariau aplankyti pažįstamas vietas. — Mano balsas darosi tvirtesnis ir aš bandau įsigyventi į savo naują rolę.

(Bus daugiau)

Sunki liga pakirto

Liuciją Babickienę

Žmogaus gyvenime būna įvykių, kurių nesuprasi ir neišsiaiškinsi. Tai vadinam Dievo ranka, lemtim, nelaimė, atsitiktinumu... O kas iškrito visa tai yra -- nežinom. Mirtis, nors ir aiški, kad ji neišvengiama, yra vienas tų paslaptingiausių mūsų būties prajavų. Gal išgyventi šimtą metų su kaupu, gali "normaliu laiku" mirti, o tačiau mirtis gali ateiti į kūdikio lopšį, gali ji pakirsti ir pilnutinį gyvenimą tebegyvenantį žmogų...

Liucija Savickaitė-Babickienė, Amerikoje visą laiką gyvenusi Worcester, Mass., užgėso pačiame savo gyvenimo vidurdiu ir pačiame gėlių laike. Kai pavasario žiedai lėpsojo už langų, kai ir jos pačios gyvenimas dar tebebuvo vasaron (bėgęs pavasaris -- didžiam skausme ji paliko vyrą ir aštuonerių metų dukrele, paliko tėvus, seseris ir kitus artimuosius. Jos mirtis sukrėtė Worcesterio lietuvių koloniją, nelaimės atgarsiai pasiekė ir Bostoną, kur velionė taip pat buvo pažįstama, kaip šviesi ir dvasinės šilumos kupina moteris. Pakirto ją laiku nesugriebta vėžio liga, tas liko šio nelvelkiamas siaubas, Liuciją tekankinusi dešimt mėnesių. Ji mirė 1965 m. gegužės 15 d., palaidota Putnamo, Conn., lietuvių vienuolyno kapinėse, gegužės 18 d. Toks buvo velionės noras, nes ten gyvena ir dirba jos sesuo vienuolė Paulė.

Liucija Savickaitė-Babickienė gimė Maldžiūnų km., Panevėžio apskr., 1926 m., liepos mėn. 22 d. Gimnaziją baigė Hanau lietuvių mokykloje 1947 m. Gyvendama tremtyje, Vokietijoje, priklausė Str. Sodeikos vadovaujamam Dainavos ansamblui, drauge su jo rengiamais koncertais apkeliaudama daugelį Vokietijos vietovių, kur tuo metu gyveno lietuviai. Savo prigimty Liucija turėjo gvą polinkį į muziką, į scenos meną, į kultūrinę veiklą. Darbas Dainavos ansamblyje buvo malonus prisiminimai.

Atvykusi su šeima į JAV ir apsigyvenusi Worcester, Mass., čia ištėkėjo už buv. Lietuvos kariuomenės kavalerijos kapitono Pov. Babicko. Nors ir sukūrusi

šeimą, L. Babickienė dalyvavo šio miesto lietuvių kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje. Kurį laiką ji

Velionė Liucija Savickaitė-Babickienė.

lankė čia įsteigtą ir akt. H. Kačinskio vadovaujamą vaidybos studiją, dalyvavo tos studijos pasirodymuose. Buvo viena pirmųjų, kuri organizavo Meno Mėgėjų Ratelį, dainavo to ratelio chore,

reiškėsi jo vaidybiniuose parengimuose. Jos mirtis yra skaudus nuostolis ne tik šeimai ir giminei, bet ir Worcesterio lietuvių visuomenei.

Liucijos laikysena ligos metu artimųjų skausmą ypač padidino ir pagilino. Nors negalia buvo labai skausminga, nei vyro, nei kitų giminių akivaizdų ji nedejavo ir nesiskundė. Žinodama neišvengiamą burtį, iš anksto ruošė dukrą gyvenimui, mokė ją klausyti tėvo... Kai pajuto, kad dienų, o gal ir valandų beliko visai nedaug, savo akis ji padovanojo "tam, kuris nemato". Kai Liucija mirė, jos akys tuoj buvo išimtos ir helikopteriu nugabentos į Mass. General ligoninę Bostone, kur operaciniam kambariui pacientas jau laukė tos nepaprastos dovanos. Galimas dalykas, kad kitas žmogus jos akimis žvelgs į šį pasaulį ilgesnį laiką, negu ji pati žvelgė... Ta Liucijos Babickienės valinga ir giliai humaniška laikysena negali neįdaryti, kaip ir jos paskutinis pavidalas: karste ji gulėjo tokia sunykusi ir ligos iškankinta iki neatpažinimo. Iš aušalotos, sėpiros ir dailios moters buvo telikęs tik šurpų keilantis šešėlis... Tegu nors palengvė velionės šeimoni grįžta gyvenimo ramybė, o Liucijai Savickaitėi -- Babickienei tegu būna lengva Putnamo kapinėlių velėna...

St. S.

Dar apie Salomėją Nerį

Ignas Malėnas

Salė jau buvo mirusi, parvežta į Kauną ir Karo Muziejaus sodelyje palaidota. Praslinkus karam laikui bolševikai panoro ją pagerbti, kaip nusipelnusią jų kūrybai. Jie kreipėsi net ir užsienio lietuvių siųsti apie ją atsiminimų. Muenchene gyvenęs dr. J. Grinius parašė man laišku, kad vėta šiuo klausimu arčiau ją pažinojusiems pasisakyti, nes patyomis pro ją nepraeisime. Sakėsi, kad susidarius daugiau medžiagos, galėsime išleisti atskirą leidinį, o prasčiausiu atveju galėsime tenkintis Aida. Kadangi Salė buvo mano gera bičiulė (nors prel. M. Krupavičius

be reikalo įtartas, kad net "sparną apie ją rėžęs"), nutariau pasisakyti, nes iš studentavimo laikų iki vokiečių okupacijos su ja buvome geri bičiuliai. Aš nutariau nei jos teisiinti, nei smerkti, o pasinaudojant jos pačios pasisakymu, perduoti tai visuomenei, nes vokiečių okupacijos metu, kai ji buvo išvykusi į SSSR, mano santykiai su ja buvo nutrūkė.

Šiuo metu lietuviškosios visuomenės tarpe išsiplėtė ypatingai gyvi ginčai pasiskirstę į už ir prieš. Vieni įrodinėja, kad ji buvusi bolševikiškos orientacijos, ką liudija ypač jos poema Apie Staliną ir kai kurie bolševikiškai nudažyti eilėraščiai, kiti sako, kad Lietuvą ji tikrai mylėjusi ir bolševike ji tapti negalėjusi, nes tai yra viens kitam priešingai dalykai. Šiuose ginčuose be Igno Malėno jau pasisakė, V. Lozoraitienė, dr. J. Grinius, M. Krupavičius, Grigas Valančius, Rimvydas, Br. Raila ir Jonas Aistis. Mane ypatingai sudomino J. Aisčio straipsnis, kuriame jis remiasi priešmirtinėje jos poezijoje ir laiškuose artimiesiems draugams, ir visa tai liudija, kad ji buvo bolševikiškai nusiteikusi. Tad ir kyla klausimas, kurį Aistis išreiškė pačia straipsnio antrašte: Kada Salomėja Neris galėjo grįžti? Šis klausimas labai sunkiai atsakomas ir norisi dar palaukti, kol pasirodys galimų naujų duomenų.

Šią klausimą aiškinantis, nusprendžiau anas tendencingai praleistas mano straipsnio vietas atstatyti. Tiesa, praėjo gerokai laiko, o aš savo tų laikų atsiminimų kopijos neturiu (nors jos

nepasilikęs gailiuosi). Taip man įvyko gyvenime pirmą kartą, be to panašių dalykų man nebuvo atsitikę. O tai gerokai padeda suprasti, kodėl Salė nukrypo nuo ateitininkų ir atsidūrė kitame lagery.

BE BAŽNYČIOS, BE ALTORIŲ

Daugiausia nukentėjo tuo metu šis skyrelis, kuris, mano akimis žiūrint, tikrai buvo nekalts, nes jis rėmėsi pačios Salės pasipaskojimu, o aš buvau tik ramus klausytojas, o straipsnio rašymo metu tik reporteris. Bet kodėl redaktorius jį užsimanė praleisti nespausta, aš ir dabar nesuaprantu, nors ir aš pats, kaip buvęs žurnalo, Lietuvos Mokykla, redaktorius, panašiai niekada nesielsčiau, ypač kai straipsnis liedavo esminius dalykus. Ir pastaba Aidų viršelyje, jog "Redakcija straipsnius taisy ir trumpina savo nuožiūra", atsirado tik po mano susirėmimo su jais, kai aš pareiškiau, kad panašiai niekas iš redaktorių nesielsia, ir net buvau pareiškęs pageidavimą, kad šis skyrelis būtų perspausdintas. Bet nenorėdamas taisyti po teismus, daviau "pakajų". O jo būta maždaug tokio:

Vieną kartą (tai buvo birželio mėnesį rodosi 1931 m.) Laisvės Alėjoje sutinku Salę, parvykusią iš Lazdijų gimnazijos.

-- Nu, kaip kojos nešioja. Ar Lazdijuose jos įsitvirtina?

-- Neturiu į tokį klausimą atsakymo. Įgrįso, noriu iš jų pati bėgti, nors mokytojai gana malonūs ir mokiniai, tie džiūkiškai, gana mieli. Bet direktorius kun. dr. J. S. tai jau geriau neklaus! Aną rytą, vos tik atėjus į gimnaziją, dar prieš skambutį, įeina ir direktorius. Įėjęs ir apmetęs akimis visus mokytojus pradeda deklamuoti:

Be bažnyčios, be altorių,
Be sumainymo žiedų,
Žirgai lekia, kiek tik gali,
Lekiam, lekdami, vien du...

Mokytojai žvelgia į mane ir į jį. Jis, kaip niekur nieko klausia:

-- "Tai ką, jūs nežinote, juk čia pati naujausia poezija ir leškos moderniški ausų. Matyt, jūs nesekate spaudos?" Visi mokytojai, suvokę dalyką, prapliumpa juokais, o jis (direktorius) nustebe sako:

-- "Čia šiais laikais dvelkia ir nėra ko juoktis." -- Ir deklamuoja sau toliau. Aš gavata stovėjau žemės prasmę, o direktorius deklamuoja ir mokytojus vis juokina. Tas tyčiojimas trunka iki skambučio. Po to aš apkvaityta einu pamokon. Kaip ji man sekasi, negaliu pasakyti, nes mažai jaučiu.

Bet direktorius dar ir per kitas pertraukas rodo savo meną deklamuoti ir mane naujai kankinti.

-- Tai tu man pasakyk, Ignai, ar tu ilgai su tokiais direktoriais galėtum bendrauti? Aš tau pasakysiu, kad man Lazdijai pasidarė kankynė. Aš juose būti nenorėjau!

Aš neturėjau ką į Salės klausimą atsakyti, nes jų santykiai man buvo svetimi. Tik žinojau, kad direktorius gelia skaudžiai ir negailėtingai. Jis moka tik su vyrais elgtis.

Salė dar man nusiskundė, kad kiekviename kunige ji matanti savo direktorių ir negalinti jo pakalbinti. Ji sakėsi, kad nusiūvianti net bažnyčia, atstovaujama kitų kunigų. Aš tik klausiausi, bet nežinojau ką Salei į tokius asmeniškų pojūčius atsakyti. Juk tai buvo jos grynai asmeniška patirtis ir man nebuvo kaip į ją kištis, nors patį direktorių asmeniškai pažinojau, bet nemačiau būdo, kaip tą padėti taisyti. Pamaniau, kad laikui bėgant padėtis pati išsilygins.

Šis straipsnis buvo paskelbtas Aidų 1958.6 antrašte "Mano bičiulė Salomėja Neris". Jį iš Vokietijos persiuntė dr. J. Grinius, į kurio kvietimą tuo metu niekas daugiau neatsiliepė. Mano straipsnis išguldė Aidų redakcijoje pusę metų. Paskui pasirodė kartu Aiduose ir Darbininke, kurių tekstai buvo tapatingi. Aš dėl tokio "sutrumpinimo", kurs duoda iškreiptą vaizdą, parašiau redaktoriui A. Vaičiūnui. Jis atsakė, kad 6-tą nr. redagavęs kun. Leonardas Andriekus, o jis tuo metu atostogavęs.

Kreipiausi laišku į kun. Andriekų. Šis pareiškė, kad Salo-

-Kelk! Dabar mano eilė miegoti...

GRĮŽIMAS Į STALINO LAIKUS?

Vytautas Alseika

Sovietų Sąjungoje "nustalinimo vyksmas" pastaruoju metu įgijo daug ką nustebinusį kitokį atspalvį. Tiesa, negalima tarti, kad Sovietijoje nebekritikuojamas Stalinas ar nepuolamas vadinamas asmenybės kultas bei jo žala (asmenybės kultu vadinamas visas stalininis laikotarpis). Vis dėlto tos kritikos jau mažiau ir nestebina kai kurių Vakarų laikraščių antraštės: grįžtama į Stalino laikus?

Maskvoje leidžiamas žurnalas "Sovietų Sąjungos kompartijos istorijos klausimai" kiekviename numeryje skelbdavo Stalino aukų reabilituotųjų sąrašus ar straipsnius apie reikalingą atitaisyti "anų laikų" negeroves. Dabar? Dabar, per pastaruosius tris mėnesius žurnalas tais klausimais nieko neskylbia. Jau žinoma, kad Maskvoje minėjus Antrojo Pas. karo pabaigos 20-ą sukaktį, partijos vadas Leonidas Brežnevus išvengė bet kokios Stalino kritikos. Nebuvo kalbos apie tai, kad Stalinas prisidėjo prie pastarojo karo sovietinių nesėkmių. Priešingai, Brežnevus pažymėjo, kad valstybės gynybos komitetui vadovavo Stalinas. Pagaliau, sovietų kino teatruose pasirodęs dokumentinis filmas, kuriame Stalinas net tris kartus pavaldytas teigiamai, kaip tik patvirtina Vakaruose įsigalintį mintį, kad dabartinė sovietų politinė vadovybė deda pastangų daugiau iškelti Stalino vaidmenį. Šiandien jau visai ne bekalbama apie 22-me partijos suvažiavime 1961 m. spalio mėn. pasitylę mintį pastatyti paminklą stalininio laikmečio aukoms.

Sovietinių klausimų žinovo W. Leonard nuomone, būtų perdėta kalbėti apie Stalino "reabilitavimą", tačiau nekyla jokių abejonių, kad Kremliaus vadovybė susirūpinusi sumažinti prieš Staliną ar jo laikotarpį skelbiamus puolimus ar kritiką. Tai turi reikšmės tiek vidaus, tiek ir tarptautiniu atžvilgiu.

Vidaus politikos atžvilgiu sovietiniai vadovai susirūpinę nutildyti nemalonų ir ne be pavojaus žymių "Stalino klausimą". Jiems rūpi išvengti diskusijų apie Staliną ir apie visą jo valdymo laikotarpį. Tai kaip tik atitinka dabartinę Kremliaus politiką bei pažiūrai apelti "neraštingus" ginčus ar klausimus, ar juos nušviesti galimai neutralioje formoje.

Nestebina, kad pastaruoju laiku sovietų spauda jau labai retai palielia tokias temas, kaip "Asmenybės kultas" (Stalino teroro valdymo apibūdinimas), "dogmatizmas" (ideologinė Pekino kryptis) ir "revizionizmas" (pastangos liberalizuoti sistemą). Dabar Kremliaus vadovai žada blaiviai analize ir kalba, kad reikia veng-

ti "subjektyvizmo", "fantastinių planų", "improvizacijos" ir pan. Tai sampratos, kurios nepastebėsime didesnio politinio atspalvio, o tai kaip tik patogu.

Pagal partijos statutą šių metų rudenį turėtų būti sukvietamas 23-sis partijos suvažiavimas Maskvoje. Jau vien dėl to partijos vadovams rūpi išvengti bereikalingų ginčų, kontraversinių pasisakymų. Visai panašiai elgiasi ir įvairios Vakarų pasaulio vyriausybės prieš būsimus rinkimus, ir Maskvoje siekiama eiti į kompromisą su autonomijos ar įtakos siekiančiomis grupėmis ir, savo ruožtu, visus nepatenkintuosius ar galios siekiančius apdovanoti mažesnės ar didesnės reikšmės dovanėlėmis.

"Dovanos" dalinamos visiems. Įmonių direktoriai jau turi daugiau galimybių bei galios, nors tuo pačiu metu skelbiama, kad turį reikšmės ir planavimo organai. Partiniai pareigūnai turi daugiau politinės priežiūros kariuomenėje, bet... 1957 m. Chruščiovo nuvertimas maršalas Žukovas pagarbiai pastatomas iškilnių tribūnoje per karo sukautes iškilmes. Kritikuojamas Stalino laikais buvęs teroras, bet tuo pačiu metu saugoma vadovos Seimelastnyj turi progos per "Pravdę" skiltis iškelti saugumo įsčių nuopelnus. Pastaruoju metu, pagal nurodymus iš viršaus, kiek mažinama propaganda prieš religiją, tačiau ateizmas ir toliau laikomas komunistų credo. Jau daugiau keltamas tautybių klausimas, karo pabaigos 20-se metinėse buvo paminėtas įvairių tautybių indėlis, pažymėta, kad "Sovietų Sąjungos Didvyrių" eilėse yra ir 107 žydai, Visa rodo, kad Kremliaus vadovams svarbu atsižvelgti į visokias grupes, kryptis ar bangavimus.

O kokia Stalino kėlimo reikšmė tarptautiniu atžvilgiu? Pablo gėjus tarptautinei padėčiai, ypač dėl JAV-bių veiksmų Pietų Vietname ir Dominikų Respublikoje, sovietus paskatino -- jau šeštą kartą nuo 1958 m. -- stekti modus vivendi su raudonąja Kinija. Tai liudija patyrusio diplomato, Sergejaus Lapino pasiuntimas į Pekiną ir, antra, ideologijos šefo, Leonido Iljčiovo atstataymas bei jo pakeltimas P. Demiževu. Jau sumažėjo prieš Kiniją nukreipta kritika. Jei mažiau puolamas Stalinas, jo politika, tai rodytų, kad ir čia daroma nuolaida Kinijai.

Kokios Maskvos naujosios politikos pasėkos? Kinija kol kas atsako dar įžūlesniais puolimais. Atrodo, Pekinas pradės statyti dar griežtesnes sąlygas. Be to, čia esama ir kitų pavojų. Reikia atminti, kad Stalino iškėlimas ir artėjimas su Kinija yra dalykai kuriuos su nepasitikėjimo žvilgsniais stebi vad. reforminiai komunistai Jugoslavijoje, paskiros komunistų grupės Italijoje ir rytų Europos kraštuose. Visi jie gali prielti įvairių išvadų.

Kremliui tai aišku ir todėl Maskva rūpinasi ginti ir savo užnugarį. Brežnevus savo kalboje buvo labai teigiamai atsiilęs apie Jugoslavijos išlaisvinimo armiją (jai vadovavo Tito), "Pravda" neseniai buvo paskelbusi dviejų jugoslavų politikų straipsnius, buvo pagirti ir Togliatti komunistai, nebuvo peikiami ir Albanijos Stalino šalininkai.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

MILTIES SPAUSTUVĖ
6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
Phone (216) 431-6344

- Priima užsakymus iš visų miestų Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje.
- Spausdina ofsetu laikraščius, žurnalus, brošiūras, programas, katalogus ir kitokius leidinius.
- Patarnauja organizacijoms, bendrovėms ir profesionalams: vizitinės kortelės, blankai, receptų, sąskaitų, sąmatų, atskaitomybės ir kitokios formos; Jūsų adresai įvairių dydžių vokuose -- reguliariuose ir languotuose.
- Užsakymai išpildomi greitai ir sąžiningai.

• Clevelandietės studentės Regina Besperaitytė, Giedrė Dešutytė, Gražina Garlaitė ir Regina Laniauskaitė baigė Ursuline College ir gavo diplomus.

• Dail. Vytauto Igno tapybos ir grafikos kūrinių paroda, kuri šiuo metu vyksta Gallery International patalpose 13218 Superior Ave., Clevelande, uždaroma birželio 5 d. Toje pačioje parodoje išstatyti ir Clevelando Meno Instituto prof. John Kingston skulptūros ir keramikos kūriniai. Paroda atidaryta kasdien nuo 6 iki 9 v. v., šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 2 iki 7 v. v.

MILDA JOKUBAITYTĖ, Clevelando diecezijos katalikų gimnazijų mergaičių lengvosios atletikos varžybose, atstovaudama Villa Angela akademiją, laimėjo pirmą vietą 100 yd. bėgime ir laimėjo katalikų gimnazijų mišterės vardą.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

J. P. MULL-MULIOLIS
REALTOR

Šv. Jurgio parapijoje

Turime keletą gerų vietos ir dviejų šeimų namų. Bonna, Hecker, Addison, Cornelia ir kt. Arti gero susisiekimo, bažnyčios, mokyklos. Nebrangūs, galima pirkti su mažu įmokėjimu. Nedidelis mokesčiai. Suinteresuoti skambinkite.

Investavimui

32 butų, arti Lake Shore Blvd. Naujas — mūrinis.

8 butai, nuoma 440 dol. mėn. 22,000 dol. Duokite pasiūlymą.

Didelis pareikalavimas vienos ir dviejų šeimų namų šv. Jurgio ir šv. Vito rajone. Norintieji parduoti sūbiai skambinkite UL 1-6666.

Lietuviai bendradarbiai:

Alg. Dailidė ir Ant.
Mikoliūnas
15969 Euclid Ave.
UL 1-6666

• Ar ne per daug mokate už savo namų bei baldų ir kt. nuo ugnies bei Jūsų nelaimės? Pasitikrinkite pas Z. Obelenį 531-2241 ar V. Giedraitį 944-6835.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
...
INSURED SAVINGS

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE
PARAMA-
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE
2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. 3 Str. French Cognac	5th 4.59	5. Zubrovka 100 proof	5th 4.75
2. Grain Alcohol 190 proof U.S.P.	5th 4.89	6. Napoleon Imp. French Vermouth	5th 1.19
3. Armagnac Imp. French Brandy	5th 4.39	7. Bordeaux French Wine	5th 0.98
4. Riccadonna Vermouth 30 oz.	Bott. 1.29		

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

Gražina Garlaitė, kuri liepos 3 d. Clevelande Naujosios parapijos bažnyčioje susituokia su A. Kavaliūnu, vidury tarp draugų p. A. Muliolių namuose, per suruoštą mergvakarį.

IDEALIZMO RAMSTIS - TAUTA

JONAS MIŠKINIS

Mylis savąją tautą nedvejodamas sako, kad jo tauta — idealizmo ramstis. Tai pasirinkimas savo idealizmo ramsčiu nesikeičiančią vertybę, kuriai ryžtamasi aukoti visas jėgas, nes tautos gerovėje sutelpa ir paskiro žmogaus gerovė bei jo buities prasmė.

"Tautos džiaugsmas yra mūsų džiaugsmas, jos liūdesiai — mūsų liūdesiai", sako teisės filosofas Yves de la Briere. "Jos didybė ir jos galybė sukelia giliausią mūsų būtybės gelmių entuziazmą. Kas jai graso, kas ją žaloja ir įžeidžia, tas užgauna mūsų akies leliu-

kę ir sukelia intimiausias mūsų širdies gilumas. Jokia žemiška auka neatrodo per didelė, kai eina kalba apie tėvynės teises ir jos meilę. Mes čia matome vieną aukščiausių ir kilniausių sielos ir žmogaus gyvenimo aistrų".

Kilnioji tautos meilės aistra, apie kurią kalbą filosofas, yra siekimas ir glbojimas savo asmens vertingumo, kurio šaknys gludi tautoje. Negalima įsivaizduoti tokio išskirto žmogaus, kuris neturėtų paveldėtų savo tautos ypatybių. Ir tik ten jis gali tarpti, kur jo igimtieji tautiniai ypatumai randa atitinkamas sąlygas, būtent, savo tautoje. Taigi ryšio nutraukimas su savo tauta yra žygis prieš savo prigimtį.

Sakom, kad žmogus pasaulin atsineša palinkimą siekti gėrio. Beieškant gėrio konkretaus pavidalo, vis vien apsisotijama ties tauta, nes patsai žmogaus instinktas sako, kad tauta yra tasai šaltinis, kuris jį apdovanoja praeities turtais, ir kur jis gali palikti savuosius laimėjimus, tą šaltinį praturtindamas. Taip kuriamas tautos menas, literatūra, taip gimsta politiniai laimėjimai ar pralaimėjimai. Pavojai tautai sukelia susipratusiuose

didelį nerimą, tokie nesvyruodami ryžtasi ją ginti, kartais negailėdami savo gyvybės.

Žmogus nutraukęs ryšį su savo tauta, su jos tradicijomis, papročiais, yra lyg benamis, savo tarpimui neberandą tinkamų sąlygų. Jis tarsi yra išrautas iš tos žemės, kurioj gali rasti sau tinkamo maisto. Išsiskyrimą iš tautos seka sielos nuskurdinimas, nes nebeterima tvirtos tautinės atramos.

Politiniam audros ver-

petams grumuoiant, reikalinga pajusti tos tvirtos atramos būtinumą su visu savo tautiniu idealizmu.

Pagarbą turime atiduoti brangindami tautos palikimą, istoriją, didžiuosius praeities veikėjus ir dabartinius Lietuvai laisvės siekėjus...

Tarnavimas tautai reikiasi aktyviu darbu, saugojant ją nuo žalingų įtakų, didinant moralines jėgas, apsaugojant gyvenusių kartų sukurtus kultūros lobius. Žinoma, tarnavimas tautai gali būti įvairus, bet tikslas tegali būti vienas — tautos didybė ir jos garbė. Visų tautiškai susipratusių lietuvių veiksmas turi apspręsti, kas tautai naudinga, tolinant visa, kas jai gali kenkti ar slopinti jos pažangą.

Tautoje vyksta visų žmogiškųjų vertybių pasireiškimas. Tauta atidengia plačiausias galimybes reikštis visiems, ypač jaunuomenės idealizmui, kurį kartais pakerta nepastovių vertybių pervertinimas, vienas kitam prieštaraujantieji žmonių siekimai, pralaimėjimai.

Šiuo metu, kada pasaulyje jaučiama moralinė krizė, nepavergtos tautos apvildinėjamos komunistiniu 'idealizmu', kada žmogui, ypatingai jaunimui, reikia kelrodžio iš tokio politinio sąmišio, — tauta yra vienintelis ramstis, kuris palaiko pažiūrų tvirtumą ir neleidžia grimsti neigiamų pasaulėžiūrų verpetuose.

VASAROS ATOSTOGAS
MALONIAI KVIECIAME PRALEISTI

MEŠKOS VASARVIETĖJE

42 Beach Street

Monument Beach, Cape Cod, Mass.

Tel. 759-3251 (Area Code 617)

Rami poilsiui aplinka, šiltas Atlanto vanduo, baltas papludimio smėlis, geras maistas ir malonus patarnavimas užtikrina užsitarnautą poilsį.

Laisvalaikio pajvairinimui:

- valtis — žuvavimui
- teniso aikštė
- sail-fish buriavimui
- vakare tėvams išvykus prižiūrimi vaikai.
- stalo tenisas

Sezono pradžia birželio mėn. 19 d. Prašome rezervuoti sau vietą iš anksto:

S. M. Lušys,
88-01 104th Street, Richmond Hill 18, N. Y.
Tel. VI 9-1193 (Area Code 212).

I. Veitas,
72 Congress Street, Braintree, Mass. 02185
Tel. 843-2146 (Area Code 617).

Sezonui prasidėjus kreiptis tiesiog į MESKĄ.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

JŲS GALITE PADĖTI SAVO GIMINEMS IR
ARTIMIESIEMS SUSTIPRINTI SVEIKATĄ

leidžiant atostogas su poilsiu ir gydytoju bet kurioje SSSR poilsio vietoje arba sanatorijoje, su sveikatingumo mineraliniais vandenimis ir purvo voniomis.

Už KELIALAPIUS 26 dienas su pilnu pensjonu ir specialiu medicinišku patarnavimu Jūs mokate nuo 96.00 iki 198.00 amerikoniškų dolerių; kaina priklauso nuo pasirinkto kurorto ir gydymo reikalingumo.

Jūs taip pat galite užsakyti nepalyginamai tvirtus, ekonomiškus mikroautomobilius — ZAPOROŽEC arba MOSKVIC priemonomis kainomis.

Jūsų užsakyti šaldytuvai, Televizijos ir Radijo priimtuvai, Foto aparatai ir kitokie daiktai gavę pasiekia per 20-25 dienas.

Didelis pasirinkimas įvairaus maisto siuntinių priemonomis kainomis.

Reikalaukite katalogų-brošiūrų.

PODAROGIFTS, Inc.

220 PARK AVENUE SOUTH,
NEW YORK, N. Y. 10003.
Telefonas 228-9547.

ATSILANKĘ Į DIRVĄ
6907 Superior Ave.,

rasite ne tik naujausių ir seniau išleistų lietuviškų knygų, bet yra gausus pasirinkimas plokštelių, rankų darbo medžio drožinių, audinių ir gintaro išdirbinių.

Istaiga atdara kasdien iki 5:30 val. vak., šeštadieniais iki 2 val. p. p.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NUPIRKO GABRIO ARCHYVĄ

Šveicarijoje mirus Juozo Gabrio našlei (pagal kilmę šveicarei), dr. A. Gerutis nupirko iš įpėdininkystės valdytojo Gabrio paliktą archyvą ir biblioteką. Archyvas apima daugiausia J. Gabrio pastangomis 1911 metais Paryžiuje įsteigtą ir 1915 m. į Lausanne miestą, Šveicarijoje, perkeltą "Tautybių Sąjungą" ir Lietuvių Informacijos Biurą.

Biblioteka pirmoje eilėje susideda iš ano Biuro išleistų leidinių svetimomis kalbomis ir iš Biurui atsiųstų raštų, liečiančių įvairių tautų išsilaisvinimo aspiracijas.

Geručio žinioje yra ir Juozo Gabrio memuarų rankraščiai, aprašą autoriaus veiklą 1911-1919 metais.

APRAŠO J. GABRIO VEIKLĄ

Abo (Suomijoje) universiteto moderninės istorijos profesorius B. Colliander paskelbė š. m. pirmojo ket-

virčio leidinyje "Acta Academiae Aboensis" antrą ilgę studiją apie tautinį klausimą pirmojo pasaulinio karo metu. Autorius išsamiau aprašo lietuvio J. Gabrio vadovautosios "Tautybių Sąjungos" Lausanne mieste, Šveicarijoje, nuderbtą informacinį darbą ir kritiškai apibūdina patį Gabrielį kaip konspiratorių.

Prof. Colliander, pereitų metų pabaigoje lankęsis Berne, pasinaudojo Dr. A. Geručio turimais Juozo Gabrio memuarų rankraščiais ir kita medžiaga apie "Tautybių Sąjungos" veiklą Šveicarijoje 1915-1919 metais. Profesorius rašo išsamų veikalą apie tautų apsisprendimą ir netrukus vėl atvyks į Berną.

* LB CENTRO VALDYBA, gegužės mėn. 11 d. bendraraštyje apylinkių ir apygardų valdyboms rašo: -- Jaunimo stovyklos yra milžiniškas įnašas lietuvių tautinio susipratimo ugdymui. Dalis jaunuolių į stovyklas negali vykti dėl finansinių sunkumų. Jeigu apylinkėje yra jaunuolių dėl finansinių kliūčių negalinti vykti į vasaros stovyklas, prašome apylinkių valdybas, kiek sąlygos

leidžia, padėti tas kliūtis nugalėti, suteikiant ar suorganizuojant finansinę paramą.

* LB Centro valdyba spaudos mėnesio proga paruošė išleistų knygų sąrašą ir išsiuntinėjo visoms JAV LB apylinkių valdyboms.

Centro valdyba bendraraščių kreipėsi į visas LB apylinkių valdybas su pageidavimu, kad kiekvienoje apylinkėje būtų platinama lietuviškoji spauda. Kur nėra spaudos platintojo, apylinkės valdyba turi stengtis platinimą surasti.

* DR. JONO VALANTIEJAUS rezidencijoje, š. m. gegužės mėn. 23 d. įvyko New Buffalo ir La Porto lietuvių susirinkimas birželinių įvykių minėjimo proga.

Šia proga lankėsi LB Chicago apygardos valdybos nariai Valerijonas Šimkus ir Jonas Vaičiūnas, Valerijonas Šimkus skaitė įvykių pritaikytą paskaitą ir parodė dokumentinius Lietuvos vaizdų, okupacijų ir genocido filmus. Jonas Vaičiūnas kalbėjo Lietuvos Bendruomenės reikalais.

Dr. J. Valantiejus, trečiosios kartos lietuvis, sutiko sudaryti laikinąją LB apylinkės valdybą. Lietuvos Bendruomenės idėja susirinkusiųjų buvo suprasta ir filmams šilta priimt.

* Šiais metais tragiškųjų birželio įvykių ir 25 metų Lietuvos pavergimo sukakties minėjimas įvyks birželio mėn. 12 d., šeštadienį, Chicagoje šia tvarka:

6:30 v. v. pamaldos už žuvusius Nativity B.V.M. bažnyčioje, Marquette Parke.

Tuo po pamaldų eisena prie Dariaus-Girėno paminklo (kampas W. 67 ir Californijos gatvių).

Žuvusiųjų pagerbimo iškilmės prie Dariaus ir Girėno paminklo maždaug 7:30 val. vak.

Visos organizacijos kviečiamos atsiųsti vėliavas ir organizuotai dalyvauti pamaldose ir eisenoje bei pagerbime. Moterys prašomos dalyvauti su tautiniais rūbais, studentai ir filisteriai prašomi dalyvauti su savo korporacijų spalvomis.

* LIONĖ STANEVIČIUTĖ iš Hamiltono, Ont. Kanados užsiregistravo į lietuvių tautinių šokių grupių vadovų-mokytojų kursus, kurie prasidės birželio mėn. 14 d. Dainavos stovyklavietėje ir tęsis dvi savaites.

Norintieji kursus lankyti, prašoma paskubėti užsiregistruoti, nes užsiregistravusiems kursantams skubiai reikės išsiųstinėti anketas ir programas. Registruotis prašoma JAV LB Centro valdybos sekretoriaus adresu: Kostas Januška, 2646 West 71st St., Chicago, Ill. 60629

* PEDAGOGINIS LITUANISTIKOS INSTITUTAS pradėjo naujų studentų registraciją. Ateinančiais mokslo metais lankyti Institutą jau užsirašė šie Chicago Aukštesniosios Lituanistinės mokyklos abiturientai: Algis Ankus, Jūratė Bielskutė, Jonas Butvila, Osvaldas Čižikas, Jūratė Jasaitytė, Žibutė Jurėnaitė, Donatas Kavaliūnas, Robertas Mačiulis, Jonas Miliauskas, Dalia Miliauskaitė, Vytautas Misiulis, Vytautas Narutis, Patricijus Prapuolenis, Vitalija Ruibytė, Jūratė Šuopytė, Virginija Strasevičiūtė, Danutė Vaičiūnaitė, Jūratė Vaičiūnaitė, Leonas Valaitis, Rimvydas Vasiukevičius, Daiva Vaitkevičiūtė. Viso 21. Tie, kurie ne-

Baletų šokėjai Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas išpildys koncertinę programą "Laiškai Lietuviams" koncerte šį šeštadienį, birželio 5 d. 7:30 v.v. Chicagoje Jaunimo Centre. Programoje taip pat dalyvauja aktorius Leonas Barauskas ir muz. Antanas Nakas.

gali lankyti Instituto dėl toumo ar kitų priežasčių, jo mokslo programą gali išeiti neakivaizdinių arba korespondencinių būdu. Neakivaizdinis dėstymas vykdomas be atostoginių pertraukų, pristatant prie kiekvieno studento individualių aplinkybių. Taigi šiuo dėstymo būdu gali pasinaudoti kiekvienas, kame jis begyventų. Kreiptis Instituto adresu: 5620 S. Claremont Ave., Chicago Illinois 60636.

* Katarina Masiulienė, vėlionies Boleslovo Masiulio našlė, grįžo Chicago. Kurį laiką buvo apsistojęs pas savo seserį Teofilę Mickevičienę Los Angeles ir apilankė artimuosius Oregono ir Washingtono valstijose.

* Pabaltiečių Komitetas Waterbury, Conn., vadovaujamas Antano Paliulio, priėmė rezoliuciją, kuri buvo pasiūsta Prez. Johnsonui ir vyriausybės nariams. Rezoliucijoje pabrėžiama

JAV vyriausybės nuolatinė parama laisvės ir nepriklausomybės siekiantiems tautoms, todėl ši kartą, svarstant birželio 20 ruošiamos pabaltiečių demonstracijos reikalus ryšium 25 metų Lietuvos. Latvijos ir Estijos okupacija ir Sov. S-gos agresyvia politika tuose kraštuose, dar kartą pabrėžiamas lojalumas JAV ir pritarimas vyriausybės politikai ryšium su Vietnamo ir Dominikų Respublikos įvykiais.

Rezoliuciją pasirašė pirmininkas A. Paliulis ir sekretorius Vyt. Valiulis.

* JAV Postmaster General John A. Gronauski pareiškė, kad Vyr. Teismui panaikinus komunistinės propagandos, atsiunčiamos iš užsienio, kontrolę ir tų siuntų suvaržymus, pašto įstaiga sutaupysianti ket-

virtį mil. dolerių ir apie 40 tarnautojų jau esą paskirti kitoms pareigoms.

Anot J. A. Gronouski, panaikintas įstatymas nors ir buvęs pilnas gerų intencijų, bet buvęs sunkiai įvykdomu, nes suvaržymai lietuvių mokslininkus ir žurnalistus, kuriems toji medžiaga buvusi reikalinga. Vyr. Teismas vadovavęsis kalbos ir spaudos laisvės principais ir dabar tas klausimas esąs aiškus.

Pašto kontrolė į kraštą siunčiamai komunistinei propagandai jau panaikinta.

VILNIAUS SPAUDA APIE SPORTININKUS TREMTYJE...

Grįžusi iš pasaulio stalo teniso pirmenybių Jugoslavijoje lietuvaitė Laima Balaišytė (žinoma N. Lietuvos laikų sportininkės Br. Vitaraitės dukra) vilniškiame Sporte patalpino savo įspūdžius iš Liublianos. Be abejo, mus domina jos atsiliepimai apie Toronto Vyčio narę Eleną Sabaliauskaitę, kuri atstovavo Kanados rinktinę tose pirmenybėse (be lietuvių, klevo lapo sąstate, dar buvo latvis Zulpis iš Hamiltono ir latvis Adminis).

"Liublianoje sutikau daug senų draugų -- rašo L. Balaišytė -- sportininkų, su kuriais jau anksčiau teko susitikti. Visi buvo labai draugiškai nusiteikę. Buvo ir naujų pažinčių. Jų tarpe -- su Elena Sabaliauskaite, stalo tenisininke iš Kanados. Ji papasakojo kad Liublianoje nuvykti jai buvę sunkumų -- kelionė brangi, valstybės komandos savo sąskaita nesluntė. Tad nuvykti pavyko tik už pinigus, surinktus iš lietuvių klubų (mano pabrūkta -- K.B.). Elena taip pat moksleivė -- stalo tenisą mūsų supratimu dar žaidžia gana silpnai, kuo pati galėjau įsitikinti, kai pamėginome pažaisiti. Tad nesistebiu, kad ji pralaimėjo beveik visus susitikimus šiose pirmenybėse".

Antrą žinutę vilniškis Sportas paėmė iš Dirvos, kurioje šių eilučių autorius pranešė apie atsiųstą lietuvių pasaulio rekordą uždaroje patalpoje 300 jardų bėgime. Pradžioje Sportas buvo parašęs tik I. Piotrovskį pavarde (pasinaudojęs užsienio telegramų agentūros žiniomis), tačiau gegužės 8 d. padaręs iš Dirvos santrauką mano pranešimo ir Br. Keturakio papildymo rašo: "paaiškėjo, kad Kanados olimpiecė Irena Piotrovskį žiemą Vanuverioje pasiekusi 300 jardų (274,2 m.) bėgimo pasaulio uždarytųjų rekordą 37,5 sek. yra lietuvių. Tai 23 m. Irena Macijauskaitė - Petrauskienė, startavusi Tokijo olimpiadoje". Toliau laikraštis duoda Br. Keturakio papildymus apie lietuvių iš olimpiados Japonijos sostinėje.

Ta pačia proga, norėčiau labai trumpai atsakyti Br. Keturakiui dėl jo tvirtinimų, kad uždarytųjų rekordai nėra oficialiai užskaityti. Labai teisingai, tačiau neoficialiai, tarptautinės lengvosios atletikos s-gos jie yra registruojami, lygiai kaip kiekvienos valstybės lengvosios atletikos s-gos. Juk ir olimpiados oficialiai taškai neskaičiuojami (10-5-4-3-2-1) tačiau neoficialiai tokia statistika visuomet yra išvedama. Tad atrodytų, lietuvių pasiekimas nėra reikalo mažinti, o tik džiaugtis jos atsitikimais. Ir bendrai, tik 30 tūkst. žmonių Kanados lietuvių, jau daug kartų turėjo savo atstovų Kanados rinktinėse, kaip šachmatų, stalo teniso, lengvosios atletikos, tad mano manymu, Kanados lietuvių laimėjimais tarptautinėje arenoje reikėtų tik džiaugtis.

Iš kitų įdomesnių žinių, vertėtų pranešti paskutines futbolo pasekmes Lietuvos pirmenybėse: Kauno Inkaras - Šiaulių Statybininkas 0:1, Vilniaus Sallutas - Kauno Atletas 5:1, Alytus - Klaipėdos Baltija 1:1, Kretingos Minija - Vilniaus Elfa 6:2 (1200 žiūrovų Kretingoje), Plungė - Panevėžio Statyba 1:1, Mažeikiai - Kauno Lima 2:0 (2 tūkst. žiūrovų), Kėdainiai - Šiaulių Einlas 1:1, Tauragė - Kauno Politechnika 0:0. Tuo tarpu Sov. S-gos antrosios lygos pirmenybėse Vilniaus Žalgiris iš šešiolikos komandų randasi tryliktoje vietoje, aukščiau Talino Dinamo, tačiau žemiau latvių Daugavos klubo.

K. Baronas

Los Angeles jaunimo atstovai sveikina šv. Kazimiero parapijos kleboną J. Kučingį pakėlimo į prelatus proga, gegužės 23 d. įvykusiose iškilmėse. L. Kančausko nuotrauka

Lietuvių Jūrų Skautijos Vadijos nariui j. ps. LIUDUI ŠLENIUI skaudaus liūdesio valandoje, jo mylimam tėveliui

KAZIUI ŠLENIUI

mirus, reiškia giliausią užuojautą

Lietuvių Jūrų Skautijos Vadija

"Buvę valstybės piliečiai išidėmėkit jo mirtį: kūnas pavirto į žodį, ne žodis pavirto į kūną".

(A. Mackus)

Lietuvos Diplomatosijos šefui, Lietuvos Atstovui Washingtono, Lietuvos Generaliniam Konsului Chicagoje, Amerikos Lietuvių Tarybai, Lietuvių Bendruomenei, Lietuvių Teisininkų Draugijai ir Chicago, Detroito ir New Yorko skyriams, Lietuvių Tautinei Sąjungai, Lietuvių Studentų Šalpos Fondui, D. L. K. Birutės Draugijai, Beverly Shores Lietuvių Klubui, Kun. Urbonui, atlikusiam apeigas, solistui Stasiui Barui ir visiems giminėms, bičiuliams, pažįstamiems ir kaimynams lankiusiems, slaugusiems. vėliau savo darbu, atsilankymu ar užuojautos žodžiu pagerbusiems mūsų šeimos Galvą, vėlionį

A. A.

BOLESLOVA MASIULI

ir palydėjusiems į amžino poilsio vietą, reiškiamė nuosirdžią padėką

Katarina Masiulienė ir Sūnūs
Visvaldas ir Erdvilas su šeimomis ir Mindaugas

Lietuvių krepšinio rinktinė laimėjusi prieš latvius 138:82.

Z. Degučio nuotrauka